

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2025. április 22–24.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

**Iskolai agresszió:
a diákok által elkövetett, pedagógusok ellen irányuló abúzusok**

Jelige: *TANösvény*

Pályamunka lezárásának időpontja: *2024. december*

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. AZ ÜGY BEMUTATÁSA.....	8
1.1. Tanárképzés a győri iskolában.....	8
1.2. Az ügy multidiszciplináris vizsgálata	12
1.2.1. Kriminológiai megközelítés	12
1.2.2. Pszichológiai megközelítés – Az agresszió	16
1.2.3. Szociológiai megközelítés.....	21
1.2.3.1. Tanár-diák kapcsolatok alakulása az elmúlt évszázadban.....	22
1.2.3.2. Pedagógiai eszközök - A büntetés	24
1.2.3.3. A bullying.....	25
1.2.3.4. A családi környezet szerepe és a szülői befolyásolás.....	26
1.2.3.5. A média hatása a XXI. században a fiatalokra	27
1.2.4. Jogi megközelítés – kapcsolódó fogalmak tisztázása	28
2. PILLANATNYI LEHETŐSÉGEK A MAGYAR ISKOLARENDSZERBEN	31
2.1. Rendőrség.....	31
2.2. Iskolaőrség	32
2.2.1. 2011. évi CXCV. törvény módosítása, azaz a 2020. évi LXXXVII. törvénymódosítás	32
2.2.2. Internetes keresések trendje az iskolaőrséggel kapcsolatban	33
2.3. Civil szervezetek	35
2.4. Külföldi alternatívák	37
2.4.1. Európán kívül	37
2.4.1.1. Egyesült Államok.....	37
2.4.1.2. Kanada.....	38
2.4.1.3. Ausztrália	39
2.4.1.4. Ázsiai országok	40
2.4.2. Európában	40
2.4.2.1. Egyesült Királyság: Police Community Support Officers (PCSO).....	40
2.4.2.2. Franciaország: Police Solaire	41
2.4.2.3. Olaszország: Poliziotti Di Quartiere	41
3. KUTATÁSOK.....	42
3.1. Kérdőív pedagógusokkal.....	42

3.1.1. Médiakutatás - Facebook kommentek elemzése.....	51
4. PREVENCIÓK ÉS INTERVENCIÓK FELÁLLÍTÁSA A GYŰJTÖTT ADATOK ALAPJÁN, ÖSSZEGZÉS.....	56
ÁBRAJEGYZÉK	60
IRODALOMJEGYZÉK.....	61
MELLÉKLETEK.....	72

BEVEZETÉS

A Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégiumban a 2019. december 5-én történt támadás nem csak az ott lévő osztályt, az érintett pedagógust, hanem az egész várost megrázta. A diák által tanúsított magatartás az egész országban elindított egy láncreakciót, ami nagyrészt annak köszönhető, hogy a média felkapta a hírt, és a teljes eljárás során végig követte azt, másrészt pedig mindenkit lesokkolt, hogy ilyen egyáltalán megtörténhet.

Lakhelyem miatt érintett voltam, így a bulvársajtó cikkein keresztül folyamatosan nyomon követtem az aktuális fejleményeket ezzel kapcsolatban. Mivel akkor is már nagyon foglalkoztatott az ügy, erre a témára esett a választásom.

A téma egyébként is kiemeltnek számít, hiszen egyre több fiatalok elkövetővel találkozunk. Ezt támasztja alá a Legfőbb Ügyészség által elkészített statisztika is, ami az alábbi táblázatban található:

Regisztrált elkövetők / Bűncselekmények elkövetői	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
						I. félév	II. félév			
Regisztrált elkövetők összesen ⁽²⁾	109 876	108 466	101 494	100 933	92 896	87 733		73 765	77 552	78 038
Bűncselekmények elkövetői összesen ⁽³⁾								136 669	138 950	146 688
férfi								58 437	60 825	61 993
0–13 éves	91 739	90 130	84 849	84 446	77 902	44 647		48 642	109 191	115 532
14–17 éves	1 779	1 194	1 136	1 371	1 145	721		251	1 452	1 399
18–24 éves	8 715	7 257	6 421	6 311	5 222	2 707		3 068	6 383	6 652
25 éves és idősebb	19 912	19 317	17 588	17 658	15 408	8 998		9 046	20 984	20 347
nő	61 333	62 358	59 704	59 105	56 127	32 221		36 277	80 372	87 134
0–13 éves	18 027	17 640	16 576	16 440	14 957	8 788		9 790	27 448	23 371
14–17 éves	375	293	239	291	264	152		49	372	328
18–24 éves	1 758	1 531	1 451	1 364	1 270	698		647	1 480	1 410
25 éves és idősebb	2 955	3 021	2 805	2 675	2 407	1 428		1 630	3 508	3 638
	12 939	12 793	12 080	12 108	11 016	6 510		7 454	22 088	17 995

1. ábra: Fiatalok regisztrált elkövetők növekedésének ábrázolása

Forrás: (Legfőbb Ügyészség, 2023)

Annak érdekében, hogy helyspecifikusan számadatokkal szolgáljak a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-Főkapitányság Elemző-Értékelő Osztálya kérésemre az Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikai (továbbiakban: ENYÜBS) rendszerből ki nyerte nekem a kapcsolódó statisztikai adatokat.

A 2019-2022-es, illetve a 2023. I-III. hónapjai közötti időszak került lekérdezésre. Az elkövetés helyszínének csoportként a kulturális, oktatási, nevelési vagy kultikus helyet határozták meg, specifikusabb lebontásban általános iskola, egyéb oktatási hely, felsőfokú oktatási intézmény, oktatási hely előtti terület. 3 adatbázist osztottak meg velem, amiket a regisztrált bűncselekmények száma alapján, az elkövetők száma alapján (az elkövető nem kötelező megadni a foglalkozását) és a sértetté válások száma (a sértett nem kötelező megadni a foglalkozását) alapján hoztak létre.

A kapott számadatokból az alábbi táblázatokat hoztam létre:

1. táblázat: Regisztrált bűncselekmények GyMS Vármegyében 2019-2022,2023 I-III. időszakban

Regisztrált bűncselekmények							
Elkövetés helye	Győr-Moson-Sopron Vármegye						
Szerv	Rendőrség						
Elkövetés helyszíncsoportja	Kulturális, oktatási, nevelési v. kultikus hely						
Regisztrált bűncselekmények száma	2019	2020	2021	2022	2023 I-III. hónap	Sum	
Emberölés		1				1	
Középfokú oktatási intézmény		1				1	
Garázdaság	2	6	5	11	1	25	
Általános iskola		1	3	5	1	10	
Egyéb oktatási hely		1	1			2	
Felsőfokú oktatási intézmény				1		1	
Középfokú oktatási intézmény		3		4		7	
Oktatási hely előtti terület	2	1	1	1		5	
Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak		1				1	
Általános iskola			1			1	
Testi sértés	8	9	7	10		34	
Általános iskola	8	5	5	6		24	
Egyéb oktatási hely		2	1			3	
Középfokú oktatási intézmény		2	1	3		6	
Oktatási hely előtti terület				1		1	
Sum	10	16	13	21	1	61	

Forrás: Saját szerkesztés

A regisztrált bűncselekményekkel összefüggésben a táblázatból kiolvasható, hogy ezen helyszíncsoporton elkövetett Btk. paragrafusai az alábbiak: emberölés, garázdaság, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, testi sértés. A 4 bűncselekménytípusból összesen 61 került elkövetésre a vizsgált időszakban, a testi sértés volt a leggyakoribb (~55%), amit a garázdaság követett (~40%). Az emberölés bűncselekményből és közfeladatot ellátó személy elleni erőszakból „csak” 1-1 eset fordult elő. A leggyakoribb elkövetési helyszín az általános iskola volt, ami az elkövetések 57%-a.

2. táblázat: Sértetté válások száma GYMS Vármegyében 2019-2022,2023 I-III. időszakban

Sértetté válások száma				
Elkövetés helye	Győr-Moson-Sopron Vármegye			
Elkövetés helyszíncsoportja	Kulturális, oktatási, nevelési v. kultikus hely			
Foglalkozással összefüggésben	Igen			
Sértetté válások száma	2019	2020	2021	2022
Emberölés		1		
Középfokú oktatási intézmény		1		
Oktatási asszisztens		1		
Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak			4	
Általános iskola			1	
Általános iskolai tanár, tanító			1	

Forrás: saját szerkesztés

Fontos még egyszer kiemelni, hogy a sértett nem köteles megadni a foglalkozását, így nem teljes a kapott adatbázis, illetve az általam készített táblázat. A sértetté válásoknál megfigyelhető, hogy kis számban (jelen esetekben 1-1 darab) derül ki információ pedagógust vagy egyéb ilyen intézményben dolgozót érintő bűncselekményről. A kapott adatokból az tártható fel, hogy egy oktatási asszisztens esett áldozatul, illetve egy általános iskolai tanár/tanító a vizsgált időszakban.

A fenti adatok bizonyítják, hogy érdemes a témát vizsgálni és azzal foglalkozni, amit a győri eset csak még fontosabb kérdéssé emelt. Épp ezért igyekeztem a hipotéziseimet az esetkor felmerülő kérdéseim köré építeni. Azt gondolom, hogy az akkori tizenéves énem – aki még nem volt része a rendszernek (Rendőrség) és épp az identitás-keresés közepében botorkált – teljesen máshogy látta a helyzetet, mint én most, aki az ügyet kvázi szakemberként és hitelesebb forrásokból dolgozta fel, szakirodalmat olvasott, megkezdte a rendészettudományi tanulmányait – így úgy próbáltam formálni az akkori kérdéseimet, hogy ma is helytálljanak.

A dolgozat megírásával a fő célom, hogy a hasonló esetek megelőzhetőek, jobban kezelhetőek legyenek. Felmerült bennem ugyanakkor az is, hogy egyáltalán elkerülhetők-e az ilyesfajta esetek. Ha nem, hogyan lehetne hatékonyan orvosolni azokat? Az első kutatási kérdésem ennek folytán az, hogy **kinek kellene közbelépnie egy ilyen támadás esetén**. Ehhez kapcsolódik az a hipotézisem miszerint **a rendőrségnek kellene kiképeznie olyan szakembereket, akik az iskola falain belül dolgoznának, mintegy preventív és közbeavatkozó módon is**. Feltételezések sora következhetne ebből, de én igyekeztem arra leszűkíteni a kört, hogy **beváltak-e a külföldi minták, hatékonyak lehetnének-e ezek magyarországi vonatkozásban**.

A hipotéziseim a következők:

- 1) Az iskolai támadások esetén az iskolai személyzetnek kellene közbelépnie, mivel a gyors helyi reagálás a leghatékonyabb a helyzet kezelésében.
- 2) A rendőrség rendelkezik elegendő kapacitással és forrással ahhoz, hogy szakembereket képezzen ki, akik preventív és közbeavatkozó szerepet töltenének be az iskolákban.
- 3) A külföldi minták – mint például az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban alkalmazott iskolai biztonsági intézkedések – hatékonyan csökkentették az iskolai bűncselekmények számát, és hasonló eredmények várhatók Magyarországon is, ha azokat megfelelően adaptálják és implementálják.

Hatalmas lehetőséget látok abban, hogy egy ilyesfajta publikációt olvasva, valakiben hasonló kérdések fogalmazódjanak meg, esetleg hatékony megoldások szülessenek a dolgozatom hatására. Hiszem azt, hogy a specifikus prevenció és a hatékony, probléma-orientált fellépés kulcsfontosságúak lehetnek az iskolai agresszió legyőzésében, és megoldást szüljenek abban, hogy elkerüljük az diákok által, pedagógusokat érintő abúzusokat.

1. AZ ÜGY BEMUTATÁSA

1.1. Tanárkéselés a győri iskolában

Az információgyűjtés nehézkesnek bizonyult, mivel kizárólag hivatalos és megbízható forrásokból szerettem volna az ügygel kapcsolatban adatokat szerezni, és igyekeztem csökkenteni a bulvársajtó vagy más kevésbé hiteles források felhasználását, de sajnos kénytelen voltam ilyen adatokra és információkra is hagyatkozni.

2019.12.05-én, csütörtökön 12:52-kor a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság (ma már Vármegyei) Késelés Győrben címmel (Rendőrség, 2019a) hozta a nyilvánosság tudtára meglehetősen nagyvonalakban, hogy a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégium épülete előtt dél környékén miért tartózkodott több rendőrautó is. A hírben elmondták, hogy a bejelentés 12 óra környékén érkezett be, mégpedig arról, hogy késelés történt az intézményben. A feltételezett elkövetőt elfogták, a sértettet a mentő kórházba szállította, a rendőrség pedig megkezdte a helyszíni szemlét.

Az Magyar Távirati Iroda (továbbiakban: MTI) az alábbi információkat közölte a nyilvánosság felé az elkövetést követően (Magyar Távirati Iroda, 2019):

- Tóth Gabriella rendőr alezredesasszony, a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője az érintett intézmény épülete előtt elmondta a megjelent sajtónak, hogy egy 17 éves fiú késelt meg egy 51 éves tanárnőt.
- Oláh Attila, a győri Petz Aladár Megyei Oktató Kórház orvosigazgatója elmondta, hogy a megszárt pedagógus állapota stabil, megfigyelés alatt tartják. Több késszúrást kapott, ezek a hátát és alkarját érték, utóbbit később műteni kell.
- Palkovics László, az innovációs és technológiai miniszter, a szakképzési intézmények fenntartójaként megdöbbenéssel fogadta a történeteket. Telefonon kért tájékoztatást a pedagógus állapotáról. A minisztérium felajánlotta segítségét és támogatását a szakképzési intézménynek. Pszichológusokat küldtek ki, hogy az ott tanuló diákokat segítsék.

A következő hírt az elkövetés napján, 15:38-kor tette közzé szintén a Megyei főkapitányság (Rendőrség, 2019b). A cikkből megtudjuk, hogy a 17 éves elkövetőt elfogták, a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságra előállították és emberölés bűntett kísérlet elkövetésének megalapozott gyanúja miatt eljárást indítottak vele szemben. A helyszíni szemle során megállapították, hogy a sértett egy 51 éves tanárnő, illetve, hogy a diák kést használva hátba szúrta.

2. ábra: Az elkövetés során használt eszköz

3. ábra: Vértoltok a tanterem padlóján

4. ábra: Bűnügyi helyszínelő

Forrás: (Rendőrség, 2019b)

December 07-én 12:19-kor a Győri Törvényszék Sajtóosztálya (Győri Törvényszék, 2019) osztotta meg a birosag.hu-n az ügy folytatását. A Győri Járásbíróság nyomozási bírāja az elsőfokú bíróság tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig elrendelte a gyanúsított letartóztatását. A letartóztatást egyéni elhelyezés keretében foganatosították. A határozat indoklásában fennáll a szökés és az elrejtőzés veszélye; illetve az eljárás nehezítésének veszélye is, főleg a tanúk befolyásolását tekintve.

Az elkövetés hónapjának 20. napján, Markó Bálintot Csizmadia Gábor rendőr dandártábornok, a megyei rendőrfőkapitány elismerésben és jutalomban részesítette, hiszen a fiú vette ki társa kezéből a kést, amivel a tanárnőre támadt (Rendőrség, 2019c).

A rendőrség a vizsgálatot lezáró közleményét 2020. április 23-án tette közzé a police.hu-n (Rendőrség, 2020). Ebben már arról írnak, hogy az elkövetés előre kitervelt volt, ez az információ az adatgyűjtés és a tanúk kihallgatása után derült ki. Kiemelik azt is, hogy a sérelmet elszenvedő alany egy közfeladatot ellátó személy, ami büntetőjogi védelem szempontjából fontos. Feltárják a nyilvánosság előtt az elkövetés részleteit is, kezdve azzal, hogy a 17 éves fiú fizika órán ment oda a tanári asztalhoz, mégpedig azzal az indokkal, hogy a tanára nézze meg a füzetét. Ezután a pedagógus mögé kerülve, a zsebkésével megszúrta őt. Az áldozat a földre került, mikor a diák újra megkísérelte megszúrni őt. Az asszony a karjaival próbált védekezni. A fiú kezéből egyik társa vette ki az elkövetési eszközt, ezután hagyta csak abba a cselekményt. Az orvosszakértő megállapította, hogy a mellkast ért szúrás alkalmas lett volna az emberi élet kioltására. A megyei rendőr-főkapitányság az iratokat vádemelési javaslattal a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészségnek megküldte.

Magyarország Ügyészsége oldalán 2020. április 28-án reggel 07:53-kor jelent meg az ügygel kapcsolatos első közlemény (Magyarország Ügyészsége, 2020).

A GyMS Megyei Főügyészség előre kitervelten, közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetett emberölés bűntettének kísérletével vádolta meg a tizenhét éves diákot. A vádirat tényálásából még több információt ismerhetünk meg az előzményekről. Az elkövetés napján (2019.12.05.) az osztálynak a sértett már tartott az ominózus fizika óra előtt egy matematika órát is, ahol a diákok egy korábbi dolgozat érdemjegyeit tudták meg. Az elkövető hármas érdemjegyet kapott, ami annyira felzaklatta, hogy kijelentette társai előtt, hogy lefogja szúrni a tanárnőt, aki nem csak fizikát és matematikát tanított nekik, de az osztályfőnökük is volt. Ezt a kijelentést senki nem vette komolyan, mivel korábban is mondott hasonlókat, illetve a tíz centiméteres pengehosszúságú kését is mutogatta már előtte. Az áldozattá vált pedagógus által tanított két tárgy között dupla angol óra volt megtartva, ahol a szaktanár engedte, hogy a diákok a fizika órán írandó dolgozatra készülhessenek. Az elkövető zenét hallgatott és kijelentette, hogy „nem tanul, mert nem lesz óra és dolgozat sem”, illetve fülhallgatóját elajándékozta azzal a címszóval, hogy neki arra már nem lesz szüksége. Ahogy az a rendőrség tájékoztatásában is már leírásra került, a vádlott színlelve, hogy a füzetében szeretne valamit mutatni a tanárnőnek, mögé került és a bal lapockatájékon hátba szúrta a sértettet. A pedagógus a földre került, ahol még két szúrást kapott a nyaka és a mellkasa irányába, amit karjaival hárított el. A fiútól a fent említett osztálytársa, Markó Bálint vette el a kést, majd megkérdezte tőle, hogy miért cselekedett így, mire azt válaszolta, hogy „Majd ebből tanul, elegendő van a tanárnőből.” A közleményből kiderül a pedagógus sérüléseinek mértéke is: légmell és vérmell alakult ki nála, bal tüdeje összeesett, valamint végtagjait is olyan komoly sérülések érték, amelyeknél maradandó fogyatékosság kialakulása sem zárható ki. A cikk az alábbi sorokkal záródik: *„Az átlagot meghaladó értelmi képességű fiatalkorú vádlott terhére rótt bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő. Az elkövetővel, mint fiatalkorú vádlottal szemben tizenöt év szabadságvesztés szabható ki. A vádlott bűnügyi felügyelet hatálya alatt várja az eljárás folytatását.”*

A Győri Törvényszéken az eljárás az alábbi módon folytatódott:

2020. szeptember 7-én tartottak előkészítő ülést (Győri Törvényszék, 2020a).

2020. november 9-én bizonyítással (vádlotti és tanúkihallgatással) folytatódott az eljárás (Győri Törvényszék, 2020b).

A tárgyalást 2021. május 17-én kezdték meg, majd 18-án folytatták (Győri Törvényszék, 2021a).

2021. október 6-án folytatták a bizonyítási eljárást, a perbeszédet pedig október 14-én mondták el (Győri Törvényszék, 2021b).

2022. január 24-én hallgatták meg a szakértők véleményét. (Győri Törvényszék, 2022a).

A bizonyítási eljárás 2022. június 8-án folytatódott (Győri Törvényszék, 2022b).

A határozathirdetés 2022. október 3-án történt meg (Győri Törvényszék, 2022c).

A Győri Törvényszék a fiút közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetett emberölés büntet-
tének kísérlete miatt 5 év szabadságvesztésre – amit fiatalkorúak börtönében kell végrehajtani
– és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Győri Fellebbviteli Főügyészség másodfokú ügyészség-
ként, a 2023. január 11-én, 9:43-kor nyilvánosságra hozott sajtóközleményében leírta (Magyar-
ország Ügyészsége, 2023), hogy a cselekmény minősítésének a megváltoztatását és a büntetés
súlyosbítását indítványozta, míg a fiú és védője enyhébb minősítésű bűncselekmény (életve-
szélyt okozó testi sértés büntettének) megállapítását, valamint a kiszabott büntetés enyhítését
kérték. A Fellebbviteli Főügyészség szerint a cselekmény súlyosabb, mivel előre kitervelt volt
és aljas indokból lett elkövetve. Az olyan bűncselekmények, amelyek a pedagógusokat érintik,
egyre gyakoribbak, és ezeket figyelembe véve a többszörösen súlyosított élet elleni bűncselek-
mény miatt indokolt hosszabb szabadságvesztés és közügyektől való eltiltás kiszabása.

Az eljárás másodfokon a Győri Ítéltábla előtt folytatódott (Győri Ítéltábla, 2023).

A 2023. május 23-án tartott ülésen az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta arra, hogy
a vádlott a szabadságvesztés büntetés kétharmad része kitöltését (eredetileg a büntetés fele ré-
szének letöltése után) követően bocsátható feltételes szabadságra, míg ezt meghaladóan az el-
sőfokú ítéletet helybenhagyta. A fellebbezések közül a védőit teljes egészében, az ügyészt túl-
nyomórészt alaptalannak ítélte.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a diák a cselekményt egyenes szándékkal követte el (el-
sőfokú ítélet: eshetőleges szándék). Ezt a tárgyi tényezők bizonyítják: a vádlott létfontosságú
szerv felé támadt a 10 cm pengehosszúságú késével. Ebből lehet arra következtetni, hogy a
sértett megölése volt a szándék. Ez zárja ki az életveszélyt okozó testi sértés minősítést (védői
fellebbezés). A kedvezőtlen érdemjegy miatti elkövetés semmiképp nem tekinthető erkölcsileg
elfogadható motívumnak, így az is alaptalan, hogy a cselekmény erős felindulásban elkövetett
emberölésnek legyen minősítve (védői fellebbezés).

Elvetették azt is, hogy előre kitervelten (hosszabb tervezés nem előzte meg) és aljas indokból
(rossz érdemjegyből fakadó konfliktus/bosszú nem tekinthető annak) követte el a vádlott a cse-
lekményt, így ezek nem lettek minősítő körülmények. Abban viszont, hogy a vádlottat feltételes
szabadságra bocsátás kedvezménye az enyhítő körülmények kétszeres értékelését jelentené
egyértéktett az ügyészséggel. Ezeket a körülményeket (rendezett családi élet, beismerő vallomás,
megbánás, az okozott életveszély közvetett volta) a büntetés kiszabása során a bíróság már ér-

tékelte, a középértéket (7 év 6 hónap) el nem érő főbüntetés kiszabásánál. Ezért úgy rendelkezett, hogy a vádlott csak a szabadságvesztés büntetés kétharmad része kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

Az ítélet jogerős, az eljárás lezárult.

1.2. Az ügy multidiszciplináris vizsgálata

Az alábbi fejezet célja, hogy átfogó képet nyújtson az ügy témájának elméleti háttéréről, különböző tudományterületek megközelítéseit és eredményeit integrálva. Az interdiszciplináris megközelítés lehetővé teszi a kérdéskör sokoldalú vizsgálatát, figyelembe véve mind a társadalomtudományok, mind a természettudományok releváns elméleteit és kutatásait.

Az elméleti háttér felépítése során először a témához kapcsolódó kriminológiai definíciók és elméletek kerülnek bemutatásra. Ezt követően a különböző tudományterületek - pszichológia, szociológia, jog - legfontosabb elméleteit és kutatási eredményeit tekintjük át. Az egyes diszciplínák különböző nézőpontokat és megközelítéseket kínálnak, amelyek mind hozzájárulnak a téma mélyebb megértéséhez.

1.2.1. Kriminológiai megközelítés

A kriminológia a bűnözéssel foglalkozó tudományterület. A kriminológia a bűnözés okait, jelenségeit, megelőzését és kezelését kutatja és vizsgálja. A bűnözés társadalmi, pszichológiai és jogi összefüggéseit elemzi, és segít azonosítani azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulnak a bűnözés kialakulásához ("Kriminológia," 2006). A kriminológiai elméletek az idők során folyamatos fejlődésen mentek keresztül, és számos elmélet került kidolgozásra a bűnözés magyarázatára (O. Hayden Griffin, 2015).

A kezdetektől egészen a 21. századig számos elmélet alakult ki, így általában beszélünk klasszikus, neoklasszikus, szociológiai, a biológiai, interakcionista, vagy éppen kritikai elméletekről. A 18. században Cesare Beccaria és Jeremy Bentham (Büntetőjogi Elméletek, d.n.) a bűnözést a szabad akarat és a racionális választás eredményeként magyarázták, a büntetést pedig elrettentésként tekintették. A 19. századi pozitivisták irányzat (Dr. Dési, 2019) Lombrosohoz, Ferrihez és Garofalohoz köthető, akik szerint a bűnözés biológiai, pszichológiai és társadalmi tényezők eredménye.

A 20. század elején a chicagói iskola (Barabás, 2020) az ökológiai és szociális tényezőket hangsúlyozta, különösen a szociális dezorganizáció és a közösségi kohézió hiányát. Edwin Sutherland 1939-es differenciális egyesülés elmélete szerint (Bodnár, 2018) a bűnözői viselkedés tanult, és szoros társadalmi kapcsolatokon keresztül adódik át. Hirschi úgy vélte (Lazsádi, 2017) az emberek azért nem követnek el bűncselekményeket, mert szoros kötelék fűzi őket a társadalomhoz. Howard Becker szerint (Fekete, 2023) a bűnözés a társadalom által adott címkék eredménye. Az 1970-es években megjelent racionális választás elmélete szerint az emberek mérlegelik a bűncselekmény előnyeit és hátrányait (Heller, 1994, pp. 74–78). A törött ablakok tétele (1982) szerint (Sárosi, 2007) a látszólagos apró társadalmi rendetlenség hozzájárul a bűncselekmények elterjedéséhez. Cohen és Felson tanai azt mondták ki (Eck, John E, 1995), hogy a bűnözés három tényező együttes jelenlétének eredménye: motivált elkövető, megfelelő célpont és hiányzó őrzés.

A 20. század előtt nem volt jellemző, hogy külön foglalkoztak volna a fiatalok bűnelkövetők motivációjának vizsgálatával, mert a kriminológia is csak a 19. század végén kezdett el fejlődni, a 19. század végén és a 20. század elején jelentek csak meg a gyermekvédelmi és reformmozgalmak, amelyek hangsúlyozták a fiatalok különleges szükségleteit és a rehabilitáció fontosságát, ráadásul ők jártak hozzá ahhoz, hogy a fiatalok bűnelkövetők motivációinak vizsgálata előtérbe kerüljön. A fiatalok motivációinak vizsgálata a 20. század elején vált hangsúlyossá, különösen a chicagói iskola munkássága révén (Majoros, d.n.).

Az 1970-es 80-as években kriminológiai kutatások egyre inkább a fiatalok családi hátterére és környezeti tényezőire összpontosítottak (Kerecsi & Kó, 2012). A longitudinális tanulmányok különösen fontosak, mivel ezek a kutatások hosszú időn keresztül követik nyomon ugyanazokat az egyéneket vagy csoportokat. Ez lehetővé teszi a kutatók számára, hogy megértsék, hogyan alakulnak ki és változnak a bűnözői viselkedésminták az idő múlásával.

A **Cambridge Study in Delinquent Development (CSDD)** egy hosszú távú, prospektív longitudinális tanulmány, amely 1961-ben indult Donald West professor által (Farrington, Jolliffe, & Coid, 2021). A bűnözői és antiszociális viselkedésének fejlődését vizsgálta gyermekkortól felnőttkorig (az életesemények hogyan befolyásolják a bűnözői viselkedés fejlődését). A tanulmány 411 londoni fiút követett nyomon, akik 8-9 évesek voltak, amikor először vizsgálták őket 1961-1962-ben. A kutatás során kilenc alkalommal interjúzták őket, legutóbb 48 éves korukban. A bűnügyi nyilvántartásokat 61 éves korukig vizsgálták. Az adatgyűjtés során nemcsak a résztvevőket, hanem szüleiket, tanáraikat, társaikat és női partnereiket is interjúzták.

A kutatás kimutatta, hogy a gyermekkori nehézségek kombinációja gyakran vezet felnőttkori nehézségekhez, beleértve a bűnözést is. Különösen figyelemre méltó volt az a megállapítás, hogy a korai életkorban tapasztalt nehézségek, mint például a szülői elhanyagolás, a családi konfliktusok és az alacsony iskolai teljesítmény, jelentős előrejelzései lehetnek a későbbi bűnözői viselkedésnek. Egy másik fontos felfedezés az volt, hogy a bűnözői karrierек gyakran már gyermekkorban elkezdődnek, és a korai beavatkozások, például a családi támogatás és az oktatási programok, hatékonyan csökkenthetik a bűnözés kockázatát. A tanulmány hangsúlyozta a megelőző intézkedések fontosságát, hogy megszakítsák a bűnözői viselkedés fejlődési útját és csökkentsék a generációk közötti átadást.

A **Pittsburgh Youth Study (PYS)** szintén (Pardini, 2024) egy ilyen jellegű kutatás, amely 1987-1988-ban indult. A tanulmány szándéka a fiatalkori antiszociális és bűnözői viselkedés fejlődésének dokumentálása itt is gyermekkortól felnőttkorig, valamint azon kockázati tényezők azonosítása, amelyek befolyásolják ezt a fejlődést. (Különös figyelmet fordított az alkohol- és droghasználat, valamint a belső problémák fejlődésére.) A kutatás három kohorszt követett nyomon, amelyek az első, negyedik és hetedik osztályos fiúkból álltak, amikor a tanulmány elkezdődött. Összesen 1,517 belvárosi fiút választottak ki véletlenszerűen a részvételre. Az adatgyűjtés során több informátort használtak, beleértve a fiúkat, szüleiket és tanáraikat. Az értékeléseket félévente, majd évente végezték. A legfiatalabb kohorszt 6-19 éves koruk között, majd 25 és 28 éves korukban értékelték. A középső kohorszt 9-13 éves koruk között, majd 23 éves korukban értékelték. A legidősebb kohorszt 13-25 éves koruk között, majd 35 éves korukban értékelték. A felmérés kimutatta, hogy a fiatalkori bűnözés és antiszociális viselkedés fejlődése gyakran fokozatosan történik, kevésbé súlyos problémák előzik meg a súlyosabbakat. Az egyéni kockázati tényezők, mint az impulzivitás, IQ és személyiség, valamint a családi kockázati tényezők, különösen a gyenge felügyelet, jelentős szerepet játszanak a bűnözői viselkedés kialakulásában.

A **Dunedin Multidisciplinary Health and Development Study (DMHDS)** hasonlóan a CSDD-hez és a PYS-hez egy hosszú távú, átfogó értekezés, amely az egészség, fejlődés és jólét különböző aspektusait vizsgálja egy új-zélandi születési kohortban (DMHDRU, 2024). A tanulmány 1972-73-ban született 1037 gyermekkel kezdődött Dunedin városában, Új-Zélandon. A cél az volt, hogy hosszú távon kövessék a résztvevők egészségét és fejlődését.

A kutatás számos területet lefed, beleértve a mentális egészséget, neurokogníciót, kardiovaszkuláris, légzőszervi egészséget, szájhygiénát, szexuális és reprodukív egészséget, valamint pszichoszociális működést.

A résztvevőket rendszeresen vizsgálják, és az adatgyűjtés során DNS-t és egyéb biomarkereket is gyűjtenek. A kutatás kimutatta például, hogy a mentális betegségek többsége már gyermekkorban vagy serdülőkorban elkezdődik, és ezek a korai jelek előre jelezhetik a felnőttkori mentális egészségi problémákat.

A **Glueck Study** egy elhúzódó felmérés, amely a Harvard Egyetem által indított Harvard Study of Adult Development része (HSGS, 2015). 456 férfit követett nyomon, akik Boston legszegényebb negyedeiből származtak. A szándék az volt, hogy megértsék, hogyan befolyásolják a korai életkörülmények a felnőttkori fejlődést és jólétet. A kutatás számos területet lefedett, beleértve a fizikai és mentális egészséget, a családi és társadalmi kapcsolatokat, valamint a karrier és életminőség alakulását. A résztvevőket rendszeresen vizsgálták, és adatokat gyűjtöttek kérdőívek, interjúk és orvosi vizsgálatok segítségével. Az eredmények azt mutatták, hogy a korai életkörülmények és a gyermekkorban tapasztalt stressz jelentős hatással van a felnőttkori egészségre és boldogságra. A kutatás eredményei szerint azok a férfiak, akik szeretetteljes és támogató családi környezetben nőttek fel, sokkal nagyobb eséllyel voltak egészségesek és boldogok felnőttkorukban, függetlenül anyagi helyzetüktől. A tanulmány kimutatta továbbá, hogy a szoros és támogató kapcsolatok, különösen a házasságok, jelentős védelmet nyújtanak a mentális és fizikai egészség számára. Azok a résztvevők, akik erős társas kapcsolatokkal rendelkeztek, hosszabb és egészségesebb életet éltek. A kutatás folytatódik, és jelenleg a második generáció, azaz az eredeti résztvevők gyermekeinek életét vizsgálják.

A 1990-es években a fiatalkorú bűnözés kutatása különösen a biológiai és genetikai tényezők vizsgálatára fókuszált. Terrie Moffitt két fő típust azonosított a fiatalkorú bűnözők között (Moffitt, 2015): a „life-course-persistent” (életút során tartós) és az „adolescence-limited” (serdülőkorra korlátozott) bűnözőket. A „life-course-persistent” típusúak már gyermekkorukban elkezdik a bűnözői viselkedést, és ez az életük során folyamatosan fennmarad. Esetükben gyakran találhatók genetikai és neuropszichológiai problémák, amelyek hozzájárulnak a viselkedési zavarokhoz (például a MAOA gén mutációja összefüggésbe hozható az agresszív viselkedéssel). Az „adolescence-limited” típusúak csak serdülőkorukban követnek el bűncselekményeket, és felnőttkorukra általában abbahagyják. Az ő esetükben a környezeti tényezők, mint például a kortársak hatása, nagyobb szerepet játszanak.

A 2000-es évek és napjaink kutatásai a fiatalkorú bűnözés területén egyre inkább integrált megközelítéseket alkalmaznak, amelyek kombinálják a pszichológiai, szociológiai és biológiai tényezőket, illetve kiemelt szerepet kap az agykutatás és a neurokriminológia.

Előbbinek a területén végzett kutatások kimutatták, hogy a serdülőkorban az agy, különösen a döntéshozatalért és impulzuskontrollért felelős prefrontális kéreg, még jelentős fejlődésen megy keresztül, ami megmagyarázza, hogy miért hajlamosabbak a fiatalok az impulzív és kockázatos viselkedésre (Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ, 2015). A neurokriminológia pedig az agyi struktúrák és funkciók vizsgálatával foglalkozik, hogy megértse a bűnözői viselkedés neurobiológiai alapjait, például az alacsonyabb szintű amygdala aktivitás összefüggését az empátia hiányával és az agresszív viselkedéssel (Gájerné dr. Szabó, 2016).

A fiatakorú bűnözés kutatása egyre inkább felismeri, hogy a bűnözői viselkedés komplex és sokrétű, ennek megfelelően integrált, multidiszciplináris megközelítésekre van szükség a hatékony beavatkozások és megelőzési stratégiák kidolgozásához.

1.2.2. Pszichológiai megközelítés – Az agresszió

Mivel a konkrét esetről megfelelő mennyiségű információ nem áll rendelkezésre az elkövető kapcsán, ezért egy általános megközelítést igyekeztem felvázolni a témáról, az agresszióról.

Az agresszió az állatvilágban is megjelenik, funkcionális jelleget tölt be, ugyanis az állatok olyan erőforrásokért folytatnak küzdelmet, amik korlátozottak. Ezeknek megszerzéséhez a fő eszköz a fájdalom okozása, vagy azzal való fenyegetés. Ilyenek az életben maradáshoz és felfenntartáshoz köthető létszükségletek kielégítését szolgáló cselekmények. Remek példa erre, ahogy megküzdenek az állatok az adott területért, vagy egy nőstény kegyeiért. Mondhatjuk tehát azt, hogy ezen viselkedésformák természetesek, ösztönösek.

A biológiai meghatározásból el lehet jutni logikai úton a pszichológiai meghatározáshoz. Pszichológiai szempontból agresszió minden olyan cselekedet, ami erőszakkal jár vagy azzal fenyeget, szándékos, független a cselekedet okától vagy céljától és az áldozatot hátrány éri benne. Ugyanakkor hozzá kell tennünk, hogy az agressziót nem tanuljuk, csak annak a kontrollját (Bandura, 1977).

Az agresszív cselekmények számát az ember fejlődési ciklusai alapján külön lehet választani. Megfigyelhető, hogy gyermekkorban, amikor agresszív viselkedésről beszélünk, általában ösztönös versengés áll fent – például amikor két gyermek az édesanya figyelmét szeretné elnyerni. Ilyenkor viszonylag magas a száma az ilyen jellegű viselkedésnek, ez a nevelés hatására csökken. Kamaszkorban a különböző impulzusok befolyásolására újra nőhet a számuk, hiszen itt egy újabb szocializációs folyamat megy végbe, ami nagy hatással lesz a személyiségfejlődésre.

Normál esetben felnőttkorban az agresszió kevésbé gyakoribb, itt különböző esetekben különböző funkciókat tölthet be.

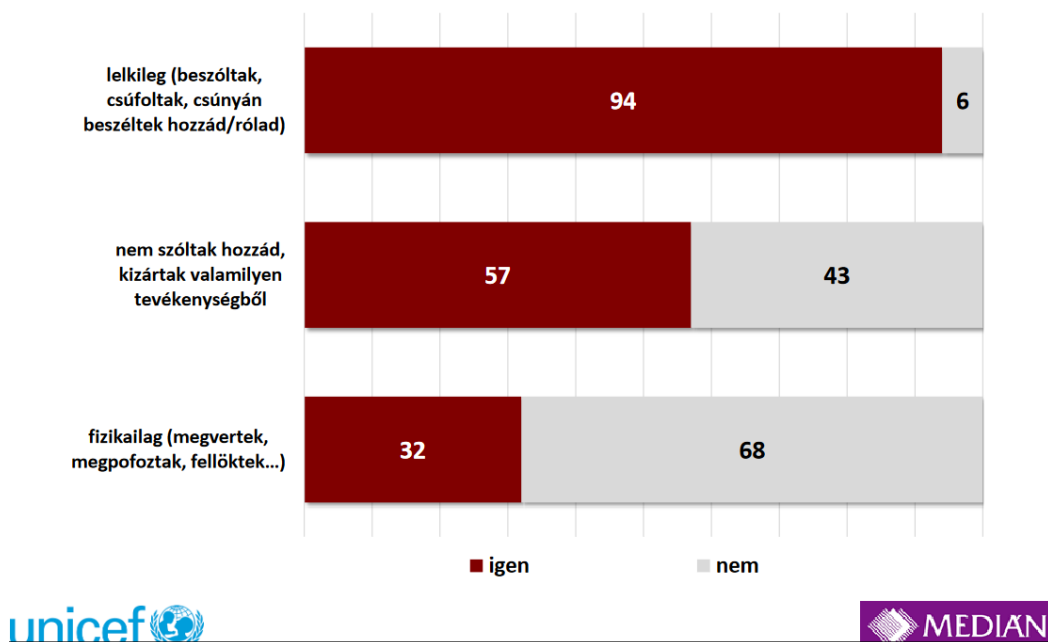
Elkövetés szempontjából a kriminálpszichológia három csoportra osztja fel az agresszív fellépéseket: reaktív agresszió, proaktív agresszió és a pszichotikus állapotban elkövetett agresszió. A reaktív típusnál egy külső provokáció és belső ingerlékenység hatása váltja ki az erőszakos viselkedést, ami azt eredményezi, hogy kaotikusan fog viselkedni az illető. Ellenben a proaktív típussal, aki célirányosan cselekszik, a belső ok az amorális, külső tényező pedig maga a lehetőség keresése (Haller, Farkas, Fogarasi, Ivaskevics, & Kovács, 2020).

Jelen esetben igyekeznünk kell az agressziót egy leszűkített, kisebb körbe behatárolnunk, ami ebben az eseménysorban az iskola. Iskolai erőszakról beszélhetünk minden olyan esetben, amikor az iskolai élettel közvetlen összefüggésben olyan szándékos magatartást folytat az oktatási intézmény valamely szereplője, aminek célja a károkozás az oktatási intézmény egy másik szereplőjének. Ez elkövethető indirekt és direkt módon, irányulhat testi, lelki és anyagi károkozásra is (Kulcsár & Virág, 2020).

A Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet 2022-ben kutatást végzett (UNICEF, 2022) az iskolai erőszak elterjedéséről. A kutatáson középiskolás korú (12 – 20 év) fiatalokat kérdeztek – önkéntes alapon – a témával kapcsolatban, és mintegy 1000 válaszadó alapján az alábbi eredmények születtek.

A bántalmazás módja

(a bántalmazottak körében, %)

5. ábra: Károkozás eloszlása

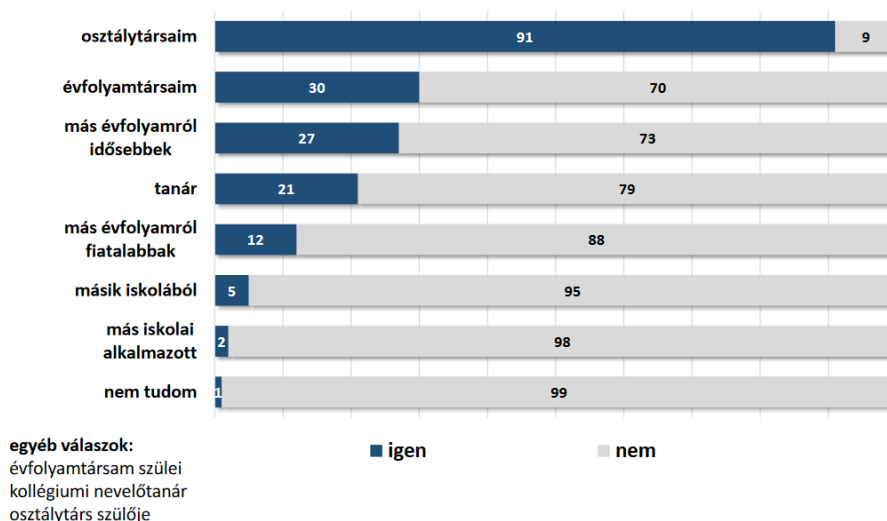
Forrás: (UNICEF, 2022)

Az iskolai erőszak meghatározásához visszautalva, a kutatásból először a bántalmazás módját vizsgáltam, azaz, hogy mire irányul a károkozás. A grafikon alapján levonható az a következtetés, hogy a legelterjedtebb bántalmazási mód a lelki. Itt hozzáfűzném azt is, hogy azt gondolom, hogy ezeknek a látenciája igen magas, és nem ejtünk elég szót az effajta bántalmazásról.

Különböző kapcsolati dinamikák figyelhetők meg egy-egy ilyen iskolai agresszió kimenetelénél, annak függvényében, hogy ki az agresszor és ki a sértett. Az emberek többsége, ha az iskolában elkövetett agresszióról van szó, egyből a diák-diák közötti konfliktusokra gondol. Az alábbi statisztika alapján is az figyelhető meg, hogy a többségi esetben az elkövető diák, de megjelenik emellett a tanár, illetve más iskolai alkalmazott is. Mivel a dolgozatom témája a pedagógusok ellen irányuló diákok által elkövetett abúzusok, ezért érdemes lehet megvizsgálni ugyan ezen párosítás fordítottját is. Ha 1000 kitöltőnek 21%-a volt bántalmazva a tanára által, az azt jelenti, hogy közel 210 diák esett áldozatul.

Kik voltak az elkövetők?

(a bántalmazottak körében, %)

6. ábra: Elkövetők aránya

Forrás: (UNICEF, 2022)

Dolgozatom témáját tekintve a fiatalok agresszivitását taglalom, a korlátozott helykeretek miatt az oktatási intézmény egyéb szereplőinek agresszív magatartásáról nem írok.

A statisztikákat tekintve felmerül a kérdés, hogy mivel többségben fiatalok az áldozatok, mi is történik akkor, amikor ők az elkövetők, ők lépnek fel agresszívan a tanáraik felé.

Több kockázati tényező is okozhat agressziót fiatalkorban. Természetesen itt is, mint a legtöbb pszichológiai vizsgálat során nem lehet általánosítani, hiszen ez egy nagyon komplex, összetett láncfolyamat, aminek a vége maga az agresszív viselkedés lesz. Az Amerikai Pszichológiai Társaság (későbbiekben: APA) összeszedte azokat a tényezőket, amelyek nem csak a kamasz-korban relevánsak, de a korai fejlődés során is felmerülhetnek (Bushman et al., 2016):

Családi hatások: Sok kockázati tényező szorosan összefügg a családdal. Ide tartoznak a szigorú és/vagy elutasító szülők, az anarchikus családi élet, az összefüggéstelen fegyelmezés. (Ez fordított esetben is megállja a helyét, ugyanis, ha a szülő következetes a gyermekével, szoros kötelék alakul ki és a fiatal biztonságban érzi magát otthon, úgy az erőszakos viselkedésnek a kockázata alacsonyabb.)

Neurológiai tényezők: Ezek közé tartoznak többek között a neurokognitív hiányosságok, perinatális szövődmények, genetikai kockázatok és pszichofiziológiai különbségek (pl. alacsony pihenő szívverés). Veenema állatmodellekkel végzet kutatásai megvilágították (Veenema, 2019), hogy hogyan társul a hipotalamusz-hipofízis-mellékvese tengely kialakulása az agresszióhoz és az impulzivitáshoz emberekben. Egyre kiemelkedőbb figyelmet szentelnek a szakértők a gén-környezet kölcsönhatásokra, amelyik oly módon változtatják meg az agy fejlődését, hogy az antiszociális viselkedés jegyeit, többek között az erőszakot is mérséklik. Emiatt kell említést tenni az ártalmas gyermekkori élményekről – angolul: *adverse childhood experiences (ACE)* – is, amik szintén befolyásolják a hipotalamusz-hipofízis-mellékvese tengely fejlődését. Ilyen ártalmas „élmény” például a családon belüli erőszak, elhanyagoltság, traumatikus elválás a gondozótól (halál).

Társadalmi kirekesztések és társas kapcsolati hierarchiák: A státuszszorongás, a társadalmi kirekesztés és a társas kapcsolati hierarchiák is olyan körülményeket teremthetnek, amelyek növelik a fiatalok erőszakos viselkedésének kockázatát. Az érzelmileg töltött társas helyzetekben, ahol az indulatok és a társak befolyása nő, de az önuralmat és a tervezést támogató agyi rendszerek még nem fejlődtek ki teljesen, a „tipikus” fiatalok hajlamosabbak a kockázatos viselkedésre. Az elutasításra adott intenzív reakciók különösen valószínűek lehetnek azoknál az érzékeny személyeknél, akik alacsony önuralommal rendelkeznek.

Mentális betegségek: Habár a súlyos mentális betegségek összefüggésbe hozhatók erőszakos cselekedetekkel, ezen erőszakos tettek mindössze 4%-a vezethető vissza súlyos mentális betegségre.

Ide sorolható tényező az akadémiai teljesítéssel járó szorongás és belső feszültség, a média hatása, az alkoholhoz és/vagy drogokhoz való hozzáférés és a szegénységből fakadó bizonytalanság is.

Ha egyszerűbben szeretnénk összeszedni ezeket a kockázati tényezőket, meg kell néznünk, hogy az identitáskeresés hogyan játszódik le fiatalkorban, illetve, az uniformizálódásnak milyen hatásai lehetnek. Az identitáskeresés során a fiatalok gyakran kérdéseket tesznek fel önmagukról, illetve arról, hogy milyen értékeket hivatottak vallani. Ezek a kérdések és a bizonytalanság időszaka stresszt okoz(hat). Az identitáskeresés során a fiatalok hajlamosak lehetnek a csoportnyomásnak való megfelelésre, ami olyan helyzetekben vezethet agresszióhoz, amikor lojalitásukat vagy hűségüket próbálják bizonyítani a csoportjuknak. Ezek mellett megpróbálják kialakítani pozitív énképüket és az önértékelésüket.

Az önértékelési problémák vagy az alacsony önbizalom akár agressziót is eredményezhet, főként, ha a fiatal úgy érzi, hogy nem tud megfelelni az elvárásoknak. Az uniformizálódás során a fiatalok hajlamosak lehetnek elfogadni a nemekre vagy más kategóriákra vonatkozó sztereotípiákat, amelyek az agresszióra való hajlamot erősíthetik. Például a fiúkra gyakran az a nyomás nehezedik, hogy legyenek "kemények" vagy "erősek", ami szintén erőszakhoz vezethet. Ha a média vagy a kulturális szórakoztató tartalmak az agressziót vagy a konfliktust romantizálják vagy normalizálják, a fiatalok fogékonyabbak lehetnek az ilyen viselkedés elfogadására. Fontos hangsúlyozni, hogy az identitáskeresés és az agresszió közötti kapcsolat nem determinisztikus. Sok fiatal sikeresen kezeli az identitáskeresés kihívásait és nem válik agresszívvá!

1.2.3. Szociológiai megközelítés

A szociológia az a tudományág, amely a társadalmi viselkedésre, a társadalmi kapcsolatok min-táira, a társadalmi interakcióra és a mindennapi élethez kapcsolódó kulturális szempontokra összpontosít. Elemzi a társadalmak szerkezetét, működését és időbeli változását. A szociológusok a társadalmi élet különböző aspektusait vizsgálják, beleértve az olyan intézményeket, mint a család, az oktatás, a vallás és a kormány, valamint olyan társadalmi kérdéseket, mint az egyen-lőtlenség, a bűnözés és a deviancia (Forms & Faris, 2019).

Antony Giddens szerint (Giddens, 2006) a szociológiát további tudományterületekre lehet bon-tani: mikroszociológia; demográfia; **családszociológia**, intim kapcsolatok szociológiája; egész-ségszociológia, orvosi szociológia; konfliktuselméletek; szociális szociológia; globális szocio-lógia és a társadalmi egyenlőtlenségek szociológiája; szexualitás és nemek szociológiája; faji és etnikai szociológia, migráció szociológiája; vallásszociológia; **médiaszociológia**; szervezet-szociológia, hálózatelemzés; nevelésszociológia, **oktatásszociológia**; gazdaságszociológia, munkaszociológia; **kriminológia**, deviancia; szociálpolitika; városszociológia, településszoci-ológia; környezetszociológia. A szociológiai megközelítés egy ilyen eset esetében igen nagy területet fedhet le. Giddens könyve alapján a témámhoz legszorosabb illeszkedő irányzatokat vizsgáltam szűkebb témák használatával:

- Családszociológia – Ha a definícióját a témámhoz igazítjuk, lényegében a családi háttér, a szociális kapcsolatok és a társadalmi normák hatásait elemzi a tanulók esetében (Czi-bere, 2006).
- Médiaszociológia – A média és a társadalom közötti kölcsönhatásokat, valamint a média hatását a társadalmi struktúrákra, normákra és viselkedésre tanulmányozza. Jelen dol-gozatban ezt specifikusan a fiatalokra korlátozzuk (Andok, 2022).

- Oktatásszociológia – Olyan tudományág, amely az oktatás társadalmi és kulturális dimenzióban betöltött szerepét fejtegeti (economy-pedia, 2024).
- Kriminológia - lásd: előző fejezet.

1.2.3.1. Tanár-diák kapcsolatok alakulása az elmúlt évszázadban

A tanár-diák kapcsolatok fejlődésének tanulmányozása az oktatásszociológia területéhez tartozik (Hoffmann, 2002). Ez az alterület azt vizsgálja, hogy az oktatási intézmények és társadalmi dinamikájuk hogyan változtak az idők során, beleértve a tanárok és a diákok közötti kölcsönhatásokat is. Ez érinti az oktatási gyakorlatok változásait (tanítási módszerek fejlődése, oktatáspolitikák), a társadalmi elvárások változását (tanárok és diákok szerepének változása) és a társadalmi és kulturális változások hatását (fejlődő technika befolyásoló hatása, kulturális normák változása).

Kijelenthető, hogy a pedagógusok és a diákok közötti dinamika folyamatosan változik. Lényegében már az is bizonyítja ezt, hogy szüleink milyen élményekről mesélnek az iskolai éveikről, illetve, hogy mi miket éltünk meg a saját tapasztalataink alapján. Ha beleolvasunk nem kortárs magyar irodalmi kötetekben, ott is megfigyelhető, miként változik ez a fajta kapcsolat. Ezt a változást a gyerekek szempontjából kívántam áttekinteni a világ változásai mentén.

Az európai középkorban általában nem volt kifejezett gyermekkor, és az utódok nagy része anélkül nőtt fel, hogy elkülönülő gyermekkorban részesültek volna. A kisgyermekkor szakaszát követően, amelyet általában az anyától vagy a dajkától történő késői leválás (körülbelül hétéves korban) jellemzett, a fiatalok a felnőttek között helyezkedtek el, részt véve az élet minden aspektusában. Nem voltak intézményesen védve, és szemük láttára zajlott le az emberi élet teljes palettája, beleértve annak minden szépségét és nehézségét. A középkori gyermeknevelés módszerei között szerepeltek a szigorú büntetések, a személytelenség és a sanyargatások, amelyeket irodalmi és más típusú forrásokból már jól ismerhetünk. Ezeket a pedagógiai eszközöket azonban ma már elvetjük. A középkori gyakorlatok és hozzáállások mára már elavultnak tekinthetők, a modern nevelési módszerek a gyermek jogainak és szükségleteinek tiszteletben tartására összpontosítanak.

A 16-17. századtól kezdve elindult a lakó- és munkahelyek térbeli elkülönülése, ami átalakította a hagyományos nagycsaládok struktúráját. Ezek a változások kiemelték az iskolák fontosságát, amelyek most már kivették a gyerekeket a családi környezetükből, és egy speciálisan elkülönült világban folytatták a „javításukat”, különös figyelmet fordítva a jó alattvalóvá nevelésre a 18. század végétől.

A gyermekkor és a gyermekek karanténszerű elkülönítése a 19. századra tetőzött, különféle bentlakásos intézetek virágzásával.

A 20. század részben a gyerekek évszázadává vált. A közelmúltban megfigyelhető volt a gyermekkor iránti tisztelet, a gyakran túlzott gondoskodás és a gyermekek jogainak fokozott védelme. Az II. világháború borzalmi új lendületet adtak a gyermekek felé való elkötelezettségnek, mivel milliók váltak árvákká és csavargókká Európában. Ma már nem tekintjük a gyereket tökéletlen felnőttnek, aki javításra szorul, hanem olyan egyénként kezeljük, aki emberi méltósággal és saját jogokkal rendelkezik. Az ezredfordulóra jellemzővé vált a gyerekek sajátos világának kialakulása Magyarországon, hasonlóan a fejlett világ más országaihoz.

A családok gyengülése, az anyák munkába állása és a hagyományos családi szerepek csökkenő fontossága meghatározza a mai hétköznapiakat. Az újszülöttek mintegy 20 százaléka család nélkül, sokan pedig csonka családban nőnek fel. A formálisan épnek mondható családokon belül nő az inadekvát gondoskodás és az erőszak esete. A gyerekek egyre nagyobb többsége érzi a szeretet és biztonság hiányát, amit az iskoláknak pedagógiai eszközökkel kell pótolniuk, hogy hatékonyan segítsék a fejlődésüket. Ellentétben ezzel, a fogyasztói társadalom luxuskényeztetésre szánt sajátos gyermeki környezetet hozott létre. Az iskolák gyakran nem tudják kielégíteni a reklámok által inspirált gyerekek igényeit, különösen az elszegényedő intézmények, ami rontja az esélyüket a hatékony nevelésre. Az ezredforduló másik sajnálatos jellemzője a valóság elvesztése a gyerekek életében. Az elektronikus képi világ illúziókat teremt, infantilizálja és alkalmazkodtatja a gyerekeket az információözön emésztés nélküli fogyasztására. Az iskoláknak és pedagógusoknak meg kell tanulniuk versenyezni ebben a megváltozott környezetben, és használni a modern kommunikációs eszközök lehetőségeit. A mai fiatalok korábban szakadnak el családjuktól, és a kortárscsoportok szerepe nő a fejlődésben. Összességében elmondható, hogy az ezredfordulón a magyar gyerekek jobb anyagi körülmények között, de rosszabb szellemi és érzelmi környezetben nőnek fel, érzékenyebbek, kiszolgáltatottabbak és más igényekkel rendelkeznek, mint elődeik (Országos Köznevelési Intézet, 2006).

1.2.3.2. Pedagógiai eszközök - A büntetés

A pedagógiai eszközök, beleértve a büntetést is, szintén az oktatásszociológia vizsgálati területéhez tartoznak (Jakab, 2007). Ez a szakterület azt boncolgatja, hogy az oktatási gyakorlatok és politikák miként befolyásolják a társadalmi viselkedést és a tanulási eredményeket. Ide tartozik a fegyelmezési módszerek (például a büntetés és jutalmazás) vizsgálata, azok történelmi és kulturális kontextusai (milyen büntetések voltak különböző időszakokban és kultúrákban), valamint ezek pszichológiai hatásai és etikai következményei.

A különböző időszakokban és kultúrákban az iskolai fegyelmezés módszerei jelentősen eltértek, tükrözve az adott társadalom értékrendjét és pedagógiai elveit. Az ókori Egyiptomban a tanárok gyakran alkalmaztak testi fenyítést a diákok fegyelmezésére. Az egyiptomi nevelési rajzok és feljegyzések szerint a tanulók gyakran kaptak verést, ha nem teljesítették a tanárok elvárásait (Mihály, 2005). A középkori Európában a testi fenyítés szintén elterjedt volt. A tanárok gyakran használtak nádpálcát vagy vesszőt a diákok megfegyelmezésére (Aáry-Tamás, 2024). A 19. századi Amerikában a testi fenyítés továbbra is elfogadott volt az iskolákban. A tanárok gyakran alkalmaztak különböző eszközöket, például vonalzót vagy korbácsot a diákok fegyelmezésére (EduLine, 2012). A 20. század közepére a testi fenyítés fokozatosan háttérbe szorult, és helyette más fegyelmezési módszerek kerültek előtérbe. Az iskolákban egyre inkább a szóbeli figyelmeztetések, a szétültetés és a tanóráról való kiküldés váltak a fegyelmezés eszközeivé. A modern pedagógiai elvek szerint a diákokkal szembeni fizikai agresszió elfogadhatatlan (Fehér-Wargha, 2003). Napjainkban a legtöbb országban a testi fenyítés tilos az iskolákban, és a tanárok inkább pozitív megerősítést és más alternatív fegyelmezési módszereket alkalmaznak. Magyarországon például a tanárok szóbeli figyelmeztetéseket, intőket és fegyelmi eljárásokat használnak a rend fenntartására. Az iskolai fegyelmezés célja ma már inkább a diákok támogatása és fejlődésük elősegítése.

A pedagógiai eszközöket – beleértve a büntetést is – gyakran használják az oktatási környezetben a tanulói viselkedés irányításának és a fegyelem fenntartásának kellékeként. A büntetés számos fegyelmi intézkedést foglalhat magában, alapvető célja a nemkívánatos viselkedés visszaszorítása, valamint a szabályok betartatása. A büntetés támogatói azzal érvelnek, hogy ezek az intézkedések elrettentő hatásúak lehetnek, segítve a strukturált tanulási környezet kialakítását megfogalmazva az egyértelmű viselkedési határokat. A büntetés, mint pedagógiai eszköz hatékonysága azonban folyamatos vita tárgyát képezi.

A tanulmányok azt mutatják, hogy bár a büntetés azonnali megfeleléshez vezethet, negatív következményekkel is járhat, például neheztelést kelthet a diákok körében, és potenciálisan károsíthatja a tanár-diák kapcsolatokat (Gershoff, Lansford, Sexton, Davis-Kean, & Sameroff, 2012). Egyes értekezések azt mondják ki, hogy a büntetés önmagában nem vezethet tartós viselkedésváltozáshoz, hangsúlyozva a viselkedéskezelés alternatív megközelítéseinek szükségességét az oktatási környezetben (Hattie & Yates, 2013).

1.2.3.3. A bullying

A „bullying” angol szónak nincs olyan magyar megfelelője, ami önmagában helyettesíteni tudná. A bullying alapvetően egy olyan magatartás, ahol egy kiszolgáltatott személy válik áldozatul egy nála erősebb személy, csoport által. Itt nem csak a tettegességről van szó, hanem a lelki megfélemlítésről is. Ha azt vesszük figyelembe, a zaklatás és a megfélemlítés egységes használata tudná felváltani ezt az angol kifejezést (Stevenson, 2010).

A „bullying” vizsgálata (Donoghue et al., 2023) az oktatásszociológia területéhez sorolandó. Ez a kutatási terület azt elemzi, hogy a társadalmi struktúrák, kapcsolatok és kulturális normák miként befolyásolják ezt a fajta viselkedést. Ide tartozik a hatalmi dinamika (a diákok közötti hatalmi és státuszbeli egyensúlyhiány), a közösségi hálózatok (a társadalmi interakciók szerepe), valamint a kulturális és társadalmi hatások (a társadalmi problémák befolyásoló szerepe).

Általánosítva a kutatók (Smokowski & Kopasz, 2005) négy különböző típust különböztetnek meg a bullying terén:

- A legismertebb típusa, a fizikai bullying, ahol az elkövető fizikai kontaktba lép a sértettel. Ilyenkor általában meglöki, megüti, megrúgja.
- A verbális bullyingnál, ahogy a típus neve is árulkodó, a verbális kommunikációt használják az elkövetők arra, hogy társukat megfélemlítsék, bántsák.
- A kapcsolatokra épülő bullyingnál tulajdonképpen a társ kizárásából adódik majd a sérelem.
- A reaktív zaklatókat a legnehezebb felismerni. Elég impulzív személyek. Sokszor kiváltják a társaikból az agresszív magatartást, és később magukat állítják be áldozatnak.

A bullying, vagyis az iskolai bántalmazás, nemcsak a diákok között, hanem a pedagógusokkal szemben is megjelenhet. A diákok által elkövetett bullying a pedagógusokkal szemben többféle formában nyilvánulhat meg, például verbális támadások, tiszteletlen viselkedés, pletykák terjesztése, vagy akár online zaklatás formájában.

A pedagógusok gyakran találkoznak olyan helyzetekkel, ahol a diákok tiszteletlenül viselkednek velük szemben, vagy szándékosan megnehezítik a tanítási folyamatot. Ez a fajta viselkedés nemcsak a pedagógusok szakmai tekintélyét áthatja alá, hanem komoly stresszt és érzelmi megterhelést is okozhat számukra (Jármí, 2019).

1.2.3.4. A családi környezet szerepe és a szülői befolyásolás

A családi környezet és a szülői befolyás szerepének (Magyarország a XX. században, 2000) tanulmányozása a családszociológia és az oktatásszociológia területéhez tartozik. Ezek azt vizsgálják, hogy a családi dinamika és a szülői viselkedés hogyan befolyásolja a gyermekek fejlődését és szocializációját. Felmerül kérdésként, hogy mi az és milyen a szülői szerep, milyen a család szerkezete és dinamikája, hogyan történnek a szocializációs folyamatok, és hogy milyen is a közvetlen környezete a diákoknak.

A családi környezet vizsgálata során észrevehetjük, hogy milyen mély befolyása is lehet a szülőknek. A Nyíregyházi Főiskola-, Pedagógusképző Kara-, Pszichológia Tanszékén alakult egy kutatócsoport 2006-ban, Iskolai Erőszak néven. Ennek a kutatócsoportnak a 2006 és 2014 között folyó kutatását vettem alapul ezen tényező bemutatásánál, hiszen azt gondolom, hogy egyszerűen, de teljesen átfogóan mutatja be a szülői befolyást. A kutatás második mondata már azt taglalja, hogy ez a tényező hajlamosító szereppel bír. Azt gondolom, hogy ezt alátámasztja a többi alfejezetben vizsgált tényezőknél is a hasonló véleménnyel bíró kutatók, szakemberek szemlélete is. A témaválasztásomból kifolyólag én csak az elkövető (kutatásban: támadó) magatartásának vizsgálatát fejtem ki. A kutatásban külön vizsgálják, hogy melyik nemnél milyen bánásmódok állhatnak a háttérben, viszont egy alapvető általánosítást vélnek felfedezni, mégpedig a szülői túlvédő bánásmódot. Ez a lányoknál főként az anyai oldalról, fiúknál mindkét szülő túlvédése hajlamosító jelentőséggel bír.

A fiúk vizsgálata során az állapítható meg, hogy a támadó magatartás kialakulásához leginkább a konfliktusos családi háttér ad alapot. Emellé párosulhat még a hiányos apai gondoskodás (halál és/vagy elhagyás), illetve a befolyásoló és következtelen, ellentmondásos szülői nevelői attitűd.

Lányok esetében leginkább az anyai gondoskodás hiánya váltja ki a támadói magatartásmintát, a szabályorientált családi légkör is tényező lehet, amely elősegítheti az ellenséges magatartás megjelenését (Figula, E., Margitics, F., & Pauwlik, Z., 2016).

1.2.3.5. A média hatása a XXI. században a fiatalokra

A szociológia területe, amely a média fiatalokra gyakorolt hatásával foglalkozik a 21. században, a médiaszociológia (Kósa, 2017). Bemutatja, hogy a média különböző formái, beleértve a közösségi médiát, a televíziót és a digitális platformokat, hogyan befolyásolják a fiatalok viselkedését, attitűdjeit és szocializációját. A terület kutatói olyan témákat vizsgálnak, mint a médiafogyasztási minták, a média hatása a mentális egészségre, az identitás kialakulása, valamint a média szerepe a kulturális normák és értékek alakításában.

Ezen témával kapcsolatos eddigi kutatások nem annyira aktuálisak, ugyanis ezek elsősorban televízióban mutatott agresszív jelenetek hatásának eredményeit vizsgálják. A későbbi kutatások a durvább tartalmakkal teli videójátékoknál méri fel a gyerekekben keltett érzelmeket, változásokat. Ezek ma már elavultak, hiszen teljesen más platformokra helyeződött át a célközönség. A fiatalok többsége ma már az Instagram és a Tiktok nevű közösségi média felületeket használja többnyire.

Saját tapasztalatom szerint nem jelenthetjük ki azt, hogy a média rossz vagy jó hatással van a fiatalokra, leginkább pillanatnyi amorális időszavokat figyelhetünk meg. Ilyen például, ha egy gyermek a Mortal Kombat elnevezésű játékkal játszik valamilyen konzolon, ami egy világszinten elterjedt verekedős játék. A fiatal közvetlenül játszás után esetleg megüti a testvérét, a bútorokat nem rendeltetésszerűen kezdi el használni. Ez a fajta viselkedés csak közvetlenül a játék játszása után jelenik meg, egy óra elteltével már meg se fordul(na) ilyen a fejében.

Rengeteg elmélet született ezzel kapcsolatban – köztük magyar vonatkozásban Korinek László elméletei is – viszont ezek a kutatások egyetlen aspektusból közelítették meg ezt a fajta jelenséget.

Ahhoz, hogy teljes mértékben megértsük, hogyan hat a közösségi média az emberekre, szükség van további kutatásokra. A jelenlegi bizonyítékok arra utalnak, hogy bár a közösségi média néhány gyerek és serdülő számára előnyös lehet, sok jel mutat arra, hogy komoly veszélyt jelenthet a gyerekek és serdülőkorúak mentális egészségére és jólétére. Emellett kiemelném, hogy az extrém, helytelen és káros tartalmak könnyen elérhetőek és széles körben elterjedtek e korcsoportok körében. Ezek a tartalmak különösen veszélyesek lehetnek azok számára, akik már alappillérből mentális nehézségekkel küzdenek. A túlzott és problémás közösségi médiafogyasztás, mint például a kényszeres vagy kontrollálhatatlan használat, összefüggésbehozhatók az alvásproblémákkal, a figyelemproblémákkal és a kirekesztettség érzésével a kamaszodó fiatalok körében (The U.S. Surgeon General's Advisory, 2023).

Kijelenthetjük-e ez alapján, hogy csak a „sérült” fiatalokra van rossz hatással a média? Többségben náluk tapasztalhatunk olyat, hogyha erőszakot tartalmazó tartalmat néz, annak hatására agresszívbabban lép fel. (Köznyelvi példával élve: „Normális” fiatalok nem fognak a Call of Duty hatására gyilkolni.)

Azt gondolom, hogy mivel még nincs hivatalos végső konklúzió a témával kapcsolatban, illetve a dolgozatom fő témájához ez az alegység csak érintőlegesen kapcsolódik, ezért nem részletezem tovább.

1.2.4. Jogi megközelítés – kapcsolódó fogalmak tisztázása

Magyarországon a 18 év alatti személyek védelmét (gyermekek), jogait és kötelezettségeit szabályozó törvényeket különböző hazai és nemzetközi jogi dokumentumok és stratégiák körvonalazzák.

A magyar alkotmány (Alaptörvény) fekteti le a gyermekek jogaival és védelmével kapcsolatos jogi keret alapjait, megállapítja az alapelveket és iránymutatásokat, illetve feladatot állít a szülőknek és az államnak a XVI. cikkében (ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer, 2024a).

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) meghatározza a 18. életévüket be nem töltött személyek által elkövetett bűncselekmények jogkövetkezményeit. A fiataikorúakra is az általános rendelkezések vonatkoznak, amennyiben a törvény eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz. A XI. Fejezet szabályai (A fiataikorúakra vonatkozó intézkedések című fejezet) megelőzik, illetve az általános rendelkezések alkalmazását kizárják, vagy bizonyos eltérésekkel engedik meg. A Btk. kedvezőbb elbírálást tesz lehetővé a fiataikorú elkövetőkkel szemben, hiszen viszonylag csekély élettapasztalattal rendelkeznek és az érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlettségük eltér a felnőttkorúakétól (ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer, 2024b). A kiskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények jogkövetkezményei általában súlyosabbak. A „fiataikorú” és a „gyermekkorú” büntetőjogi fogalom. A Polgári Törvénykönyv a „kiskorú” kifejezést használja („Kiskorú az, aki a 18. életévét nem töltötte be. A kiskorú a házasságkötéssel nagykorúvá válik.”). A gyermekkor a fiataikor alsó határa. A fiataikor felső határa a 18. életév betöltésének napja (nem a naptári év, hanem a születésnap). A Btk. szerint a 12. és 18. életév közötti elkövető tekinthető fiataikorúnak.

A két korhatár között a 16. életévnek van jelentősége, mivel a szabadságvesztés mértéke eltérő aszerint, hogy a fiataikorú a bűncselekmény elkövetésekor a 16. életévét már betöltötte-e, vagy sem; illetve a fiataikorúval szemben közérdekű munkát, jóvátételi munkát is akkor lehet kiszabni, ha az ítélet meghozatalakor a 16. életévét már betöltötte.

Fontos említést tenni a jogalkotó azon döntéséről, ami miatt a 14. életévet, mint elkövetési kort, lejjebb szállította a 12. életévre. Azt gondolom, hogy a Blaha Lujza téri eset volt egy lényeges pontja ennek a döntésnek: egy 12,5 éves gyermek szamurájkarddal támadt rá egy másik fiataikorú fiúra. Az egész eset nagy médiafigyelmet kapott és jelentős közfelháborodást váltott ki (Index, 2008). Az ilyen és hasonló esetek azt sugallják, hogy szükség lehet az alsó büntethetőségi korhatár csökkentésére, hogy ezekben az esetekben is alkalmazható legyen a büntetőjogi felelősségre vonás.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról Magyarországon – a gyermekek jogainak és védelmének átfogó szabályozását tartalmazza, beleértve a családot, a gyermekjóléti szolgáltatásokat, valamint a gyámügyi hatóságok szerepét. A törvény célja a gyermekek fizikai, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, valamint a veszélyeztetett gyermekek védelme és támogatása (Kft, d.n.).

A 2023-ban hatályát veszített 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023) meghatározza a bűnmegelőzés stratégiai kereteit a megjelölt időszakra vonatkozóan. Általános célja a bűnözés csökkentése, a közbiztonság javítása és a társadalmi együttműködés erősítése; de stratégia kezdeményezéseket és szakpolitikákat is felvázol a fiataikori bűnözés megelőzése, a kiszolgáltatott gyermekek védelme és a fiatalok biztonságos környezetének fejlesztésének érdekében. Iskolai prevenciós programok bevezetését indította útjára, illetve felhívta a figyelmet, hogy az oktatási tervekben nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a jogtudatosságra, a konfliktuskezelésre és a társadalmi felelősségvállalásra. Külön kiemelte a mentális egészségügyi és szociális szolgáltatások elérhetőségének javítását, különösen azokra a veszélyeztetett fiatalokra való tekintettel, akiknek nagyobb az esélyük a bűnelkövetésre. A rehabilitációs és a reintegrációs törekvéseit is tovább ösztönözte a fejlődésre. ("Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia - Közzolgálati Online Lexikon," 2022). Ez az új stratégiában (1291/2023. (VII. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2024–2034) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2025. évekre vonatkozó intézkedési tervéről) is fontos. Különálló prioritást kapott a gyermekvédelem, edukáció elnevezés alatt.

Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája (DGYS) egy átfogó keretdokumentum, amely a gyermekek biztonságának és jólétének előmozdítását célozza meg a digitális térben. A stratégia fő szándéka, hogy a gyerekek és fiatalok biztonságosan és tudatosan használják az internetet és a digitális eszközöket, miközben védve legyenek a digitális világban rejlő veszélyektől. Tudatosságra hívja fel a figyelmet a digitális kompetenciák fejlesztése során, beleértve az online biztonság, adatvédelem és (n)etikett ismereteket. Illetve együttműködést feltételez a rendvédelmi szervekkel és a szolgáltatókkal a gyerekek védelme érdekében (digitális jólét program, 2024).

A Gyermek jogairól szóló egyezményt 1989. november 20-án fogadták el New Yorkban, és az ENSZ Közgyűlése által kihirdetett dokumentum a gyermekek jogainak átfogó védelmét szolgálja. Az egyezmény biztosítja a gyermekek alapvető jogait, beleértve az élethez, az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a védelemhez való jogot. Az egyezményt a világ szinte minden országa, köztük Magyarország is ratifikálta, ezzel kötelezve magát a gyermekek jogainak védelmére és előmozdítására (Somfai, 2010).

A pedagógusok jogi helyzetét érintve fontos megjegyezni, hogy a pedagógusok közfeladatot ellátó személynek minősülnek és mint ilyenek, különös védelemben részesülnek. A Btk. 459. §-a szerint a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak súlyosbító körülmény, ami súlyosabb büntetést von maga után (ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer, 2024c).

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (később: Nkt.), vagy ismertebb elnevezésén köznevelési törvény, Magyarországon az oktatási rendszer működését és a pedagógusok jogi helyzetét szabályozza. A törvény számos fontos rendelkezést tartalmaz a pedagógusokra vonatkozóan. Kiemelném ezek közül, hogy a törvény meghatározza a pedagógusok jogait és kötelezettségeit. Ez magában foglalja tiszteletüket, mint közfeladatot ellátó személyeket, a diákokkal való tiszteletteljes és méltányos bánásmódot, valamint a személyiségi jogok és szakszervezeti jogok tiszteletben tartását. Ezen felül kimondja, hogy a pedagógust nem érheti hátrány vagy bosszú, ha véleményt nyilvánít diákjai vagy a szülők, illetve a munkáltatójuk ellen (vegzárlásmentesség), vagy ha jogos követelésekkel él (Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye, 2011).

2. PILLANATNYI LEHETŐSÉGEK A MAGYAR ISKOLARENDSZERBEN

2.1. Rendőrség

A rendőrség létrehozta az **Ovi-Zsaru** elnevezésű bűnmegelőzési programját (bulisbiztonság, 2024), minek célja elsősorban a gyermekek áldozattá válásának megelőzése, a biztonságérzetük erősítése. Maga a program leginkább a nagycsoportos korosztálynak szól. Kiemelt tényező, hogy az elkészített programterv játékos és figyelemlelkítő, ráadásul közvetlen kommunikációra épül, ezáltal a proaktív részvételre ingerli a gyerekeket, ami növeli a hatékonyságát. A programsorozat első és utolsó foglalkozásán maga is részt vesz egy rendőr, ami növeli a fiatalokban a bűnüldözési szervekbe vetett biztonságérzetet, ami a később növeli az esélyét annak, hogy bátrabban forduljanak feléjük segítségért.

A **DADA program** – ami a drog-alkohol-dohányzás-AIDS szavak kezdőbetűiből összeálló mozaikszo – a magyar rendőrség egyik legrégebbi és legismertebb bűnmegelőzési kezdeményezése, amely az általános iskolás diákok számára készült el. A program célja, hogy a gyermekek felismerjék a veszélyhelyzeteket, és megtanulják, hogyan védekezhetnek a fent említett „négyes” ellen. Az évek során a program kibővült, és ma már az internet és a média veszélyeire is felhívja a diákok figyelmét. A komplex programot Amerikából vette át a rendőrség, és fő eszköze, hogy nem konkrét kijelentésekkel áll a fiatalok elé (például: „A drog rossz.”), hanem igyekeznek másik oldalról megközelíteni, az áldozattá válás oldaláról (például: bemutatják a viselkedési addikciókat vagy az illegális drogok mellett a legális drogokat is). A DADA program célja, hogy a diákok saját maguk ismerjék fel, miért károsak számukra ezek a szerek. A program során megtanítják nekik, hogy a problémáik megoldásában nem az alkohol, hanem például a sport nyújthat valódi segítséget (Lantos, 2019). Az elmúlt három évtized során közel 2500 iskola és 320 ezer diák csatlakozott a programhoz. A visszajelzések szerint mind a pedagógusok, mind a gyerekek kedvelik a programot, és bizalommal, őszintén fordulnak a benne résztvevő rendőrökhöz utána is (ORFK Kommunikációs Szolgálat, 2023).

Az **ELLEN-SZER** program a magyar rendőrség egy következő bűnmegelőzési kezdeményezése, amely a kábítószerrel és az új pszichotróp anyagokkal kapcsolatos visszaélések megelőzésére és az erőszakos viselkedésre összpontosít és főként a középiskolás korosztálynak szól (Pécsi Tudományegyetem, 2024). Részeként a rendőrök interaktív előadásokat tartanak, amelyek során a diákok aktívan részt vehetnek a beszélgetésekben és gyakorlatokban.

2.2. Iskolaőrség

2.2.1. 2011. évi CXC. törvény módosítása, azaz a 2020. évi LXXXVII. törvénymódosítás

A 2020. évi LXXXVII. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról iktatta be az Nkt. 1. paragrafus (4) bekezdését, ami így szól: „Az állam – az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közreműködésével – biztosítja, hogy a pedagógus és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben alkalmazott személy munkáját biztonságos, emberi méltóságát, személyhez fűződő jogait tiszteletben tartó, nyugodt körülmények között végezhesse.” A módosítás 2020. július 22-én hatályba is lépett, vagyis innentől kezdve alkalmazandó az Nkt. részeként (Nemzeti Jogszabálytár, 2011).

Az új módosító törvény először az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (később: Rtv.) c. törvénybe von be új szabályokat, amelyek az iskolaőrséghez kapcsolódnak. Az iskolaőrség nem része a köznevelési ágazatnak, hanem a rendőrséghez tartozik. Az iskolaőrségre vonatkozó rendelkezések az Rtv. „A Rendőrség együttműködése” című III. fejezetében kapnak helyet. Az Rtv. 10/A. § (1) bekezdése gyakorlatilag az Nkt. megfelelő rendelkezésére utal. Mind az Rtv.-ben, mind az Nkt.-ben az elsődlegesen védendő értékek között nem szerepelnek közvetlenül a tanulók és jogaik. A konkrét feladatkijelölésből az következik, hogy az iskolaőrség csak akkor avatkozhat be, ha például tanulók közötti jogsértést vagy pedagógus általi jogsértést észlel, és ha ez zavarja a pedagógusok munkáját vagy veszélyezteti a biztonságukat. Ahogy a törvény, úgy az általános indoklás sem foglalkozik a tanulók sérelmére elkövetett cselekményekkel, viszont részletesen tárgyalja a pedagógusok védelmének szükségességét, és azt, hogy a szabályozás növeli a pedagógusok biztonságérzetét. Ezzel párhuzamosan fokozza a diákokban a visszatartó erőt azzal kapcsolatban, hogy erőszakosan lépjenek fel a pedagógusokkal szemben. Nem esik szó arról, hogy mi történik akkor, ha egy tanulót ér erőszakos támadás. Az Rtv. 10/A. § (3) bekezdése alapján az iskolaőr nem jogosult javaslatot tenni vagy döntést hozni olyan kérdésekben, amelyek nem kapcsolódnak a nevelési-oktatási intézmények rendjéhez. A módosító törvény ezt a szabályt garanciális jellegűnek írja le az indoklásban, mivel az iskolaőr nem a pedagógusok közé tartozik, hanem a Rendőrség tagja, így nincs hatásköre pedagógiai szakmai ügyekben döntéseket hozni, még abban az esetben sem, ha minimális szintű ilyen irányú képzésben kellett részt vennie az állás betöltéséhez (Kovács, 2020).

Néhány információ az iskolaőrökről (Kocsis, 2020):

- Az iskolaőrség jogszabályi alapja a rendőrségről szóló törvényben található meg. Már önmagában ez is elárulja, hogy hova is helyezzük az iskolaőröket. Az iskolaőrök a rendőrség személyi állományába tartoznak, vagyis munkáltatójuk a rendőrség. A rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását iskolaőrség útján biztosíthatja.
- Jelenleg az iskolaőr jelenléte nem kötelező minden iskolában. A törvény értelmében a rendőrség és az iskola együttműködési megállapodást köt egymással, és ez alapján kerül sor iskolaőr igénybevételére.
- Fontos, hogy az iskolaőr intézkedési jogosultsága csak a nevelési, oktatási intézmény területére terjed ki tanítási időben. A kényszerítő eszközök közül kizárólag testi kényszer, vegyi eszköz, rendőrbot és bilincs használatára jogosult meghatározott esetekben. Ezen kívüli egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása tilos.

2.2.2. Internetes keresések trendje az iskolaőrséggel kapcsolatban

A Google Trends segítségével elemeztem, hogy az „iskolaőr”, az „iskolaőrség”, az „iskola-rendőr” vagy az „iskolarendőrség” az internetes keresőben 2004-től napjainkig (2024.07.11.) hányszor szerepel.

3. táblázat: Iskolaőrséggel kapcsolatos kulcsszavak megjelenése számadatban

Kulcsszavak				
Év	„iskolaőr”	„iskolaőrség”	„iskolarendőr”	„iskolarendőrség”
2004	1	0	0	0
2005	2	0	0	0
2006	3	0	0	0
2007	5	1	0	0
2008	7	1	0	0
2009	10	1	1	0
2010	15	2	1	0
2011	20	3	2	0
2012	25	5	3	0
2013	30	7	5	1
2014	35	8	7	2
2015	40	10	9	3
2016	45	12	11	5
2017	50	14	12	7
2018	55	15	13	8
2019	60	17	14	9
2020	65	18	15	10
2021	70	20	16	11
2022	75	22	17	12
2023	80	23	18	13
2024 (I-VII.)	85	25	19	14
Sum	970	197	155	95

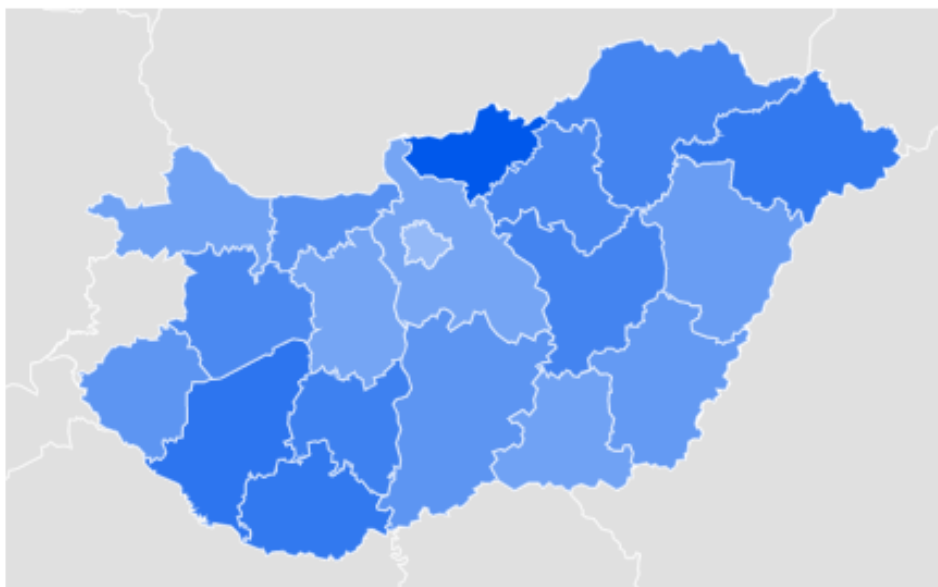
Forrás: Saját szerkesztés & (Google Trends, 2015)

Táblázat értelmezése (Google Trends, 2015):

- A számok a relatív keresési érdeklődést jelölik minden kulcsszó esetében, összehasonlítva a csúcspopularitással a megadott időtartamban és földrajzi régióban (ez esetben Magyarország).
- Az értékek normalizáltak és nem abszolút keresési mennyiségek. A 100-as érték csúcsponti népszerűséget jelöl egy adott kulcsszó és időszak esetében, míg alacsonyabb értékek arányos csökkenést mutatnak a keresési érdeklődésben.
- Az "iskolaőr" kulcsszó folyamatosan a legmagasabb keresési érdeklődést mutatja az négy kulcsszó közül az évek során.

Ez a táblázat egyértelmű vizualizációt nyújt arról, hogyan alakultak ezek a kulcsszavak az online keresésekben az idők során Magyarországon, a Google Trends adatai alapján.

Emellett a kapcsolódó keresések widget segítségével láthatjuk, hogy az "iskolaőr" kulcsszóhoz kapcsolódóan milyen más témák és kérdések érdeklik az embereket Magyarországon: „iskolaőr állás”, „iskolaőr képzés”, „iskolaőr fizetés”, „iskolaőr jelentkezés”, „police.hu”, „police.hu iskolaőr”, „iskolaőr lista”, „iskolaőr program”, „www.police.hu iskolaőr”, „iskolaőrség”, „iskolaőr 2020” és „melyik iskolában lesz iskolaőr” kapcsolódó lekérdezések produkáltak kiugró értéket.

7. ábra: Az "iskolaőr" szó - érdeklődés alrégiók szerint a vizsgált időintervallumban

Forrás: (Google Trends, 2015)

Táblázat értelmezése (Google Trends, 2015):

- A térkép színezése és árnyalatai jelzik, hogy mely régiókban volt magasabb vagy alacsonyabb a keresési érdeklődés az "iskolaőr" kulcsszó iránt.
- Sötétebb árnyalatok általában magasabb keresési érdeklődést jelentenek, míg világosabb árnyalatok alacsonyabb érdeklődést.
- Nógrád (vár)megyében volt a legnagyobb keresettség (100 db), Pest (vár)megyében volt a legkisebb keresettség (34 db).

2.3. Civil szervezetek

A Civil Közoktatási Platform többek között egy olyan szervezet, ami a pedagógusok jogainak védelmére és a munkakörülmények javítására törekszik.

Igyekeznek olyan fórumokat tartani, ahol a pedagógusok, a diákok és a szülők közös beszélgetés során vitathatják meg a rendszer problémáit és kereshetik a megoldásokat (Millei, 2022). A Civil Közoktatási Platform munkacsoportja 2022. október 23-án 9 pontos közös követeléslistában fogalmazta meg és foglalta össze milyen reformok lennének szükségesek az oktatást illetően. Ebből kiemelném az ötödik pontot: „5. Kisebb terhelést a diákoknak és a pedagógusoknak!” – ami alapján kisebb létszámú csoportokban látják a megoldást, illetve kiemelik a segítő szakemberek szerepét az iskolai falain belül, akik csakugyan súlyt tudnak levenni a pedagógusok válláról. A kilencedik pont szintén említésre méltó: „9. Szakmai szabadságot és támogatást az oktatásban! Korszerű nemzeti alaptantervet! Szabad tankönyvválasztást!” – ami alapjául szolgálna a pedagógusok nagyobb szakmai szabadságnak, olyan tantervnek és módszertani lehetőségnek a támogatására, amelyek a gondolkodásra, önállóságra és tanulásra ösztönöznek és lehetőséget biztosítanak az egyéni igények figyelembevételére és egyéni tanulási utak kialakítására.

A Nyílt Társadalom Alapítvány (NIOK, 2019) programnak célja a hátrányos helyzetű gyermekek oktatási nehézségeinek kezelése, miközben a tanárok számára is támogatást nyújtanak a diszkrimináció elleni küzdelemben és az esélyegyenlőség előmozdításában. Az általuk létrehozott programok hangsúlyozzák a pedagógusok szakmai autonómiájának fontosságát, és támogatják a tanárok jogainak védelmét.

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogi tanácsadást és képviselőt biztosít a pedagógusoknak, például akkor is, amikor a diákok által elkövetett abúzusok esetén szükséges ez a jogi támogatás (Társaság a Szabadságjogokért, 2024a). A szervezet különösen fontosnak tartja a pedagógusok joginak védelmét és a közoktatás problémáinak kezelését. A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hasonlóan a TASZ-hoz ingyenes jogsegélyt biztosít tagjai számára. Emellett a mindennapi munkájuk mellett is támogatást nyújtanak felmerülő problémák kezelésében, mint a stresszkezelési technikák oktatása vagy a konfliktuskezelési stratégiák kidolgozása (Pedagógusok Szakszervezete, 2024).

A civil szervezetek sem tudnak hatékonyan érvényesülni a 2023. évi LII. törvény hatályba lépése óta, ami a pedagógusok új életpályájáról szól és a „státusztörvény” gúnynevet kapta. A státusztörvény szigorúbb szabályozásokat vezetett be, amelyek többek között korlátozzák a civil szervezetek beavatkozási lehetőségeit az oktatási szektorban. Ez megnehezíti számukra, hogy hatékonyan támogassák a pedagógusokat (Juhász, 2023). Például a törvény szigorúbb jogszabályi kereteket teremt, amelyek megnehezítik, hogy jogi segítséget nyújtsanak a pedagógusoknak vagy részt vegyenek az oktatási reformokban (Társaság a Szabadságjogokért, 2024b).

2.4. Külföldi alternatívák

Az iskolai rendőrök jelenléte nemzetközileg elterjedt gyakorlat, amelynek célja az iskolai környezet biztonságának növelése és a rend fenntartása mellett a prevencióban is. Természetesen, ahogy a jogalkotás és jogalkalmazás is országonként változik, ez az iskolaőrök jogi szabályozása is eltér: feladataik, kötelezettségeik és jogaik eltérhetnek. Jelen esetben e fejezetben az vizsgálendő, hogy bármilyen módszertan átvehető lenne-e más országok gyakorlatából és beiktatható lenne-e magyar vonatkozásban.

2.4.1. Európán kívül

2.4.1.1. Egyesült Államok

Amerikában a National Association of School Resource Officers (továbbiakban: NASRO), egy nonprofit iskolai rendészeti szervezet, amelyet 1991-ben alapítottak tevékenykedik, mint rendészeti jelenlét az iskolákban. A NASRO kifejlesztette az iskolai-alapú rendfenntartás "hármass" koncepcióját: az iskolaőr (School Resource Officer, rövidítve: SRO) feladatait három területre osztja: közbiztonsági oktató, mentor/informális tanácsadó és rendészeti tisztviselő. Ezek alapján a közösségnek oktatást, tanácsadást és védelmet nyújtanak. Az SRO speciálisan iskolai bűnüldözésben és válságkezelésben képzett és megfelelően felszerelt, esküdt felhatalmazással rendelkező rendészeti tisztviselő, akit a bűnüldöző szerv jelöl ki, hogy együttműködjön egy vagy több iskolával közösségorientált rendészeti koncepciók alkalmazásával (U.S. Department of Justice - Office of Community Oriented Policing Services, 2019).

Az alapképzés elvégzése 40 órát vesz igénybe. Ezen felül további képzéseken lehet részt venni, például a legújabb képzésük a DataPilot Forensic Software viseli. A témakör a telefonokkal összefüggésbe hozható kriminalisztikai alapismereteket taglalja. A képzésben résztvevők jártasság lesznek abban, hogy a mobiltelefonokról és más digitális eszközökről milyen típusú bizonyítékok szerezhetők be, hogyan lehet ezeket a bizonyítékokat legálisan megszerezni és tárolni, illetve, hogy például az iskolát érintő digitális fenyegetéseket hogyan lehet kiküszöbölni (NASRO, 2020).

A 2019-2020-as éves beszámoló (Davis, 2023) alapján – amiben szereplő megállapítások az iskolák rendészeti személyzetének 2019-es felmérésén (SLEPS SRO) alapulnak – több konklúziót is levonhatunk (n= 23 400 fő):

- Körülbelül 69%-a reagált egy osztályteremben történt incidensre a 2019-2020-as tanévben.
- 10%-a beszélt az angoltól eltérő nyelvet, amelyet hasznosnak talált a diákokkal való kapcsolattartás során.
- Az amerikai iskolaőrök több, mint fele végzett kutatást (54%), készített interjút egy tanulóval szülő vagy gondviselő/gyám jelenléte nélkül (55%), és készített interjút egy diákkal szülő vagy gondviselő/gyám jelenlétében (59%).
- Elmondásuk alapján 47 százalékuk monitorozta a szociális média platformokat.
- Az SRO-k körülbelül 54%-a tartóztatott le diákot kábítószer birtoklása miatt a felmérés évében.
- Szinte minden SRO arról számolt be, hogy löfegyvert viselt az elsődlegesen kijelölt iskolájukban. Megközelítőleg 68% általában oleoresin capsicum (OC) sprayt vagy habot, 65% általában elektromos eszközt, 57% pedig pálcát vagy rendőrbotot viselt felszerelés gyanánt.
- Az SRO-k több mint 90%-a kapott képzést a fiatalok bűnelkövetők kezeléséről, a mentális egészségügyi problémákról és a konfliktusok megoldásáról pályafutása során

Ezen kívül két prevenciós programot emelnék, ki, ami jelenleg is él az Egyesült Államokban:

- A Safe and Supportive Schools (S3) elnevezésű program célja, hogy biztonságos és támogató iskolai környezetet teremtsen, amely csökkenti az erőszakot és a zaklatást. A tanárok képzést kapnak a konfliktuskezelésről és a diákokkal való hatékony kommunikációról, ezzel növelve a saját maguk biztonságát (National Center for Safe Supportive Schools, 2020).
- Positive Behavioral Interventions and Supports (PBIS) elnevezésű program (Pitchford et al., 2010) a pozitív viselkedés megerősítésére összpontosít, és célja a biztonságos és támogató iskolai környezet kialakítása. A tanárok képzést kapnak a pozitív viselkedés ösztönzésére és a problémás viselkedés kezelésére. Illetve a PBIS keretrendszer adatokat gyűjt és elemez a viselkedési problémákról, ami lehetővé teszi a célzott beavatkozásokat és a hatékonyság növelését.

2.4.1.2. Kanada

A Torontói Kerületi Iskolatanácsban (TDSB) 323 diák volt részese erőszaknak 2022 szeptember és 2023 áprilisa között. Az Ontariói Általános Tanárok Szövetsége (ETFO) tagjainak riasztó 77%-a számolt be a személyzet elleni erőszakról vagy annak tanúiról.

A feketék és más kisebbségi fiatalok aránytalanul érintettek. A jelentések és ajánlások ellenére a kiváltó okokat továbbra sem kezelték (Eizadirad, 2023).

A kanadai iskolaőröknek alapvetően diákmegfigyelő szerepük van és több különböző típusú intézményben dolgoznak: állami és magán általános és középiskolákban, ezeken kívül pedig önkormányzatoknál és biztonsági szerveknél. Az iskolaőrök felügyelik a tanulókat a benti vagy kültéri szünetekben, valamint a tanítás előtti/utáni órákban az iskola területén. Ezen kívül joguk van a tanulói szekrények átvizsgálásra, ha jogsértő magatartás gyanúja fennáll; jelentést készít az iskolai hiányzásokról, balesetokról és a kirívó magatartásokról – ezeket jelentheti, illetve kezelheti az intézményekben felszerelt biztonsági kamerákat (Government of Canada, 2024).

2.4.1.3. Ausztrália

A SWAPv, vagyis a Students Wellbeing and Prevention of Violence (magyar tükörfordításban: Diákok jólléte és az erőszak megelőzése) egy ausztrál prevenciós program, ami jelenleg a Flinders Egyetemen (SWAPv Executive Council, 2019) működik. A SWAPv célja, hogy javítsa a fiatalok jólétét, elősegítse a mentális egészségét és megelőzze az erőszakot az oktatási környezetben. A megfélemlítés kezelésére összpontosítanak. Ők hozták létre a P.E.A.C.E. Pack elnevezésű programot, amely konkrétan az iskolai zaklatással foglalkozik. Több országban is értékelték ezt a programot – Ausztráliában, Japánban, Máltán, Görögországban és Olaszországban is – amely alapján elmondható, hogy az áldozattá válás csökkent és a diákok jóléte javulást mutat.

Az iskolák biztonsága egyre fontosabbá vált a társadalmi változások miatt, beleértve a kést és fegyveres bűnözést, a gyújtogatást, a vandalizmust, a terrorfenyegetéseket és a gyermekek kiszákmányolását. Ezek mind veszélyeztetik a tanulók és a tanárok biztonságát is. Az iskola őrzését Ausztráliában civil biztonsági őrök végzik, akik járőröznek az iskola területén, rendszeres ellenőrzéseket tartanak, és beavatkozhatnak a tanulói verekedésekben (MASG, 2019). Jelenlétük a gyors sürgősségi reagálást segíti, hiszen megakadályozhatják a pánikot a vészhelyzetekben és szükség esetén segítségül hívhatják a rendőrséget. Továbbá ők felügyelik az összes be- és kilépési pontot, ami szintén egy preventív mozzanat az iskolai életben.

2.4.1.4. Ázsiai országok

Japánban és Dél-Koreában az iskolák szigorú biztonsági protokollokat alkalmaznak, beleértve a megfigyelő kamerákat és a kontrollált belépési pontokat. Bár a rendőrök általában nincsenek állandóan az iskolákban, szoros együttműködés van a helyi rendőrséggel a gyors reagálás érdekében. A tanárokat ezek a biztonsági intézkedések és a tiszteletteljes iskolai kultúra kialakítása védi, ezen felül pedig konfliktuskezelési és biztonságos osztálytermi környezet fenntartására irányuló képzési programok látogatására biztatják őket. Szingapúrban hasonló protokollokkal zajlanak a hétköznapiak, azonban itt nagy hangsúlyt fektetnek a közösségi rendőrségre is, ami abban nyilvánul meg, hogy a rendőrök rendszeresen látogatják az oktatási intézményeket kapcsolatteremtés és biztonságépítés érdekében. Kínában a rendőrök az iskolák körüli járőrözésben vállalnak szerepet, az intézmények falain belül pedig civil biztonsági őreket alkalmaznak. Ráadásul rendszeres biztonsági gyakorlatokat is tartanak a lehetséges incidensekre való felkészülés érdekében (The Associated Press, 2018). Indiában a biztonsági intézkedések szélesebb skálán mozognak. Városi részeken hasonlóan, mint az eddigi országokban biztonsági személyzetet és kamerákat alkalmaznak, azonban ez a vidéki területekre nem jellemző, ahogy egyébként általában az iskolákban a rendőri jelenlét sem. A tanárokat itt főként az iskolai politikák védik, amik igyekeznek a diákok viselkedését kezelni. Indiában és Thaiföldön mellesleg pszichológiai támogatást is kapnak a pedagógusok (Angerer, 2019). Összességében, bár a rendőrök jelenléte az iskolákban nem általános Ázsiában, sok ország alkalmaz biztonsági személyzetet és megfigyelést. Emellett a tanárok védelmét gyakran a tiszteletteljes és biztonságos iskolai környezet kialakítása erősíti meg.

2.4.2. Európában

2.4.2.1. Egyesült Királyság: Police Community Support Officers (PCSO)

Egyesült Királyságban egyre gyakoribbá válnak a pedagógusokat érintő erőszakos magatartások. A BBC megbízásából készült felmérés szerint Angliában csaknem minden ötödik tanár számolt be arról, hogy idén megütötte egy diák. Egyes tanárok a viselkedést „soha véget nem érő csatának” nevezték, olyan incidensekkel, mint a köpködés, a káromkodás és a székdobálás (Moss & Dunkley, 2024). Ezenkívül egy másik felmérés szerint a tanárok közel negyede hetente egyszer szembesül erőszakkal, és tízből négyet verbálisan megfenyegettek a tanulók (Sellgren, 2019). Ezek az események rávilágítanak azokra a kihívásokra, amelyekkel a pedagógusok szembesülnek a biztonságos és tiszteletteljes tanulási környezet fenntartása során.

Az Egyesült Királyságban a közösségi rendészet elve alapján igyekeznek ezeket a történéseket a visszaszorítani, ami azt jelenti, hogy a bűnüldöző szervek és a közösség együttműködve lép fel a biztonság érdekében. Az iskolaőrök (SRO) szerep főként az összeköttetésre fókuszál, hogy minél több pozitív interakció születhessen a fiatalok és a fellépő szervek között. A közösségi rendészeti elvek megvalósításával az SRO-k hozzájárulhatnak a biztonságosabb iskolai környezet kialakításához (Comrie & Rapp, 2016).

2.4.2.2. Franciaország: Police Scolaire

A francia „Police Scolaire” (Algan et al., 2012), más néven iskolarendőrség, egy speciális egység a francia nemzeti rendőrségen belül. Elsődleges célja a biztonság fenntartása az oktatási intézményekben, beleértve az iskolákat és főiskolákat. Az 1990-es évek elején azért hozták létre, hogy olyan eseményeket előzzön meg és reagáljon le, mint az erőszak, a zaklatás és a kábítószerrel kapcsolatos problémák az iskola területén. A PCSO-k speciálisan az oktatási környezetben végzett munkára lettek képezve. Mellette az iskolarendőrség az iskolákkal együttműködve olyan biztonsági intézkedéseket hajt végre, mint az ellenőrzött hozzáférési pontok, a térfigyelő kamerák és a látogatók regisztrációja; ráadásul kockázatértékelést végeznek a sebezhetőségek azonosítása és fejlesztési javaslatok érdekében. Franciaországban az iskolarendőrség workshopokat szervez a tanárok részére a vészhelyzeti eljárásokról, a válságkezelésről és a lehetséges veszélyek jeleinek felismeréséről, így igyekeznek tudatosítani.

2.4.2.3. Olaszország: Poliziotti Di Quartiere

Az olasz „Poliziotti Di Quartiere”, más néven Neighborhood Police, egy közösségi rendészeti kezdeményezés az olasz nemzeti rendőrségen belül (Polizia di Stato, 2013). Éber felügyelik a szomszédság biztonságát, és zökkenőmentesen integrálódnak a kijelölt terület mindennapi életébe. A Poliziotti Di Quartiere szorosan együttműködik iskolákkal, tanárokkal és személyzettel. Kapcsolatot építenek ki a pedagógusokkal, interakciókat folytatnak velük, megvitatják a biztonsági kérdéseket és megosztják tippeiket. Ezen kívül részt vesznek az iskolai rendezvényeken, ezzel erősítve a bizalmat és az együttműködést.

3. KUTATÁSOK

3.1. Kérdőív pedagógusokkal

Fő kutatási eszközöm a kérdőív volt, amivel igyekeztem feltárni a pedagógusok helyzetét Győr városát illetően. Főként a tapasztalataikra, véleményükre voltam kíváncsi, hogy aztán ezekkel is a felállított hipotéziseimet alátámasztani vagy adott esetben megcáfolni tudjam. Az adatgyűjtés online módon, a Google Forms platformján történt. A kérdőívet kétféle módon terjesztettem a célcsoport elé: első körben közvetlenül megkerestem privát levelezés útján azokat a pedagógusokat, akik általános iskolában vagy középiskolában tanítottak engem. Az előbb említett személyek néhány esetben továbbították a kérdőívet más kollégáiknak is, így a célcsoport bővült. Mindez egyfajta 'hólabda' módszerként értelmezhető. Másodkörben fellátogattam a „Győr Megyei Jogú Város Honlapja” elnevezésű internetes weboldalra, ahol manuálisan összegyűjtöttem az iskolák neveit, illetve ellátogatva az iskolák egyedi honlapjára egybegyűjtöttem az intézményvezetők e-mailes elérhetőségét – amennyiben a konkrét célszemély email címe nem volt feltüntetve az iskola weboldalán, az esetben az intézmény általános levelezési elérhetőségét használtam fel. Mintegy 40 email címre küldtem ki az űrlapot kétszer: először 2024. augusztus 05-én, illetve a vakációra való tekintettel egy emlékeztető üzenetet augusztus 26-án. A kitöltés lehetőségét 2024. szeptember 04-én zártam le.

Maga a kitöltés teljes mértékben anonim volt, és a téma kényelmetlen mivoltából több kérdésnél opció volt maga a válaszadás.

Összesen 67 válasz érkezett be a fent említett időszámban. A szűrés érdekében az első kérdés arra kérdezett rá, hogy az általam meghatározott városban (Győrben) folytatja-e a kitöltő pedagógus a tanítói tevékenységét: erre 2 nemleges válasz érkezett, aminek következtében a kitöltőnek nem is volt lehetősége a további kérdéseket kitölteni, míg a megadott városban dolgozók a további kérdésekre ugorhattak (tehát ettől fogva: $n = 65$).

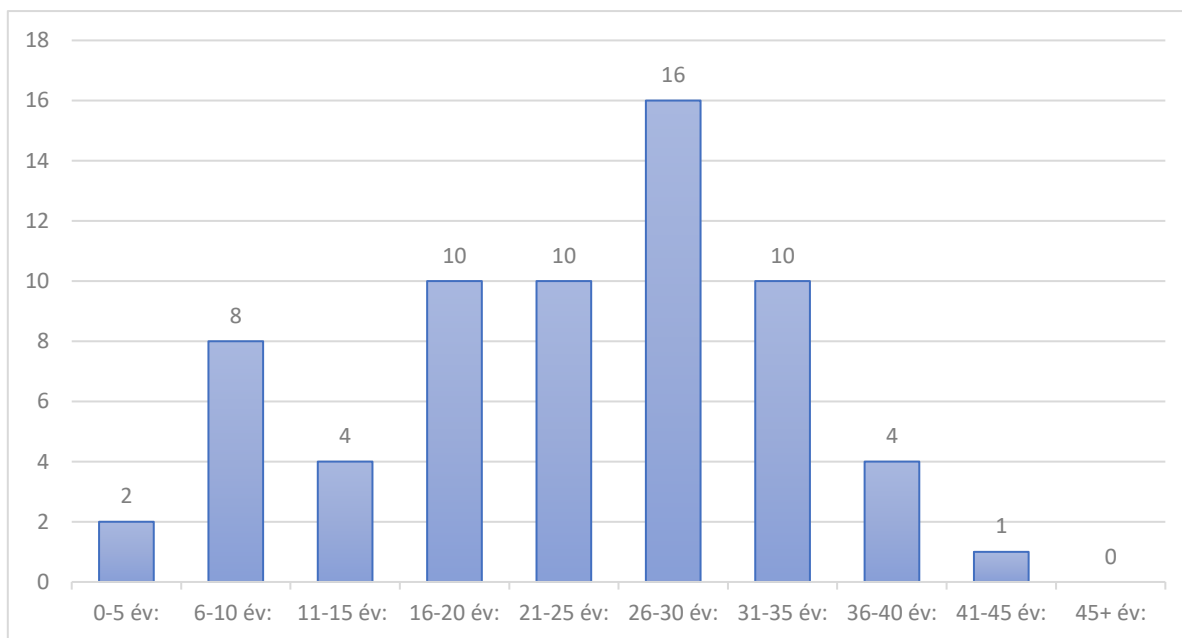
Az első kérdéskörben általános demográfiai információkra voltam kíváncsi: többek között, hogy a kutatásomban résztvevők között milyen arányban oszlanak meg a nemek (78,5 %-ban nők, 21,5 %-ban férfiak töltötték ki az űrlapot). Életkor tekintetében a válaszadók többsége 50-60 év közötti (30 fő), ezt követi a 40-50 év közötti csoport (23 fő).

Ezekből a korcsoportokból származik a válaszadók nagy része, ami arra utal(hat), hogy a tanári kar többsége a középkorú vagy idősebb generációhoz tartozik.

A 30 év alatti és 30-40 év közötti csoportban jóval kevesebb válaszadó van (3-3 fő), ami arra utal(hat), hogy fiatalabb tanárok aránya alacsonyabb vagy kisebb hajlandóságot mutattak a kitöltés iránt.

Néhány válaszadó 60 év fölötti (5 fő), ami azt mutatja, hogy a tanári karban az idősebb generáció is jelen van. 1 fő nem kívánta megosztani az életkorát. Ezután a válaszadó tanításban eltöltött éveinek számszerű meghatározására tettem fel kérdést: a válaszadók tanítási tapasztalata széles skálán mozog, de a többség jelentős szakmai tapasztalattal rendelkezik, hiszen sokan több mint 20 éve tanítanak. Az átlagos tanítási tapasztalat 23,3 év, a legkisebb szám a 3 év, a legnagyobb pedig 43 év.

1. diagram: Tanítási tapasztalat években

Forrás: Saját szerkesztés

Ezen kívül az iskola típusát, illetve a fenntartó jellegét mértem fel. A leggyakoribb iskolatípus, ahol a válaszadó tanít, a gimnázium, amely az összes adat 46,2%-át teszi ki a feleleteknek. A második leggyakoribb az általános iskola (20 %) és a szakgimnázium (20%), ezután következik a szakiskola (10,8%), és végül a készségfejlesztő iskola (3,1%).

4. táblázat: Iskola és fenntartó típusok

Általános iskola	13 fő
Gimnázium	30 fő
Szakgimnázium	13 fő
Szakiskola	7 fő
Alapfokú művészeti iskola	0 fő
Készségfejlesztő iskola	2 fő
Felsőoktatási intézmény	0 fő
Állami	30 fő
Egyházi	31 fő
Magán vagy alapítványi	4 fő
Nemzetiségi önkormányzati	0 fő

Forrás: Saját szerkesztés

A legnagyobb arányban az egyházi iskolák (47,7%) képviseltetik magukat az iskolák között, ezt követi az állami iskolák aránya (46,2%), majd a magán vagy alapítványi iskolák (6,2%) a legkisebb arányban.

A kérdések ezután specifikusan a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégiumban 2019. december 05-én történt kérésre fókuszáltak. A kitöltők 96,9 %-a hallott és csak 3,1 % (2 fő) nem az ügyről. Az esetről több forrásból értesültek: 69-szer a média/internet révén, a személyes szóbeli vagy írásbeli tájékoztatást pedig 28-szor jelölték meg információforrásként. A hír hallátán elmondásuk alapján a legdominánsabb érzélem a döbbenet volt, amit a válaszadók 41,3%-a tapasztalt. A félelem, a szomorúság és a felháborodás voltak a következő leggyakoribb reakciók előbbi 18,8 %-kal, utóbbiak 17,5%-kal. Az elkeseredettség, az aggodalom, a harag és az empátia kisebb arányban fordultak elő, mindegyik 10% alatti arányt képviselt. A hírről való értesülés után 20 esetben a tanár nem tett semmilyen fajta különös lépést, 15 esetben beszélgetésbe elegyedett diákjaival a témáról/esetről, 10 esetben az oktató növelte az erőforrásait, hogy diákjaira jobban oda tudjon figyelni. 6 esetben oktatási és megelőzési intézkedéseket hajtottak végre: az intézményben prevenciós óra keretei között szakember által előadásra került sor, illetve 1 fő elvégezte a diákrelax képzést. 6 esetben jelezték, hogy elgondolkodtak az események hatásairól, illetve, egyénre lehozva, eltöprengtek saját módszereik hatékonyságáról.

A következő kérdés blokk az iskolai erőszakkal általánosan foglalkozott: a kérdésekre egy egytől (nem érzem magam felkészülve) ötig (felkészülve érzem magam) terjedő skálán kellett választ adniuk:

5. táblázat: Felkészületlenség és eszköztelenség

Mennyire érzi magát felkészületlennek egy ilyen helyzethez?	Válasz	Mennyire érzi magát eszköztelennek egy ilyen helyzethez?
26	1	29
10	2	15
19	3	11
9	4	5
1	5	5

Forrás: Saját szerkesztés

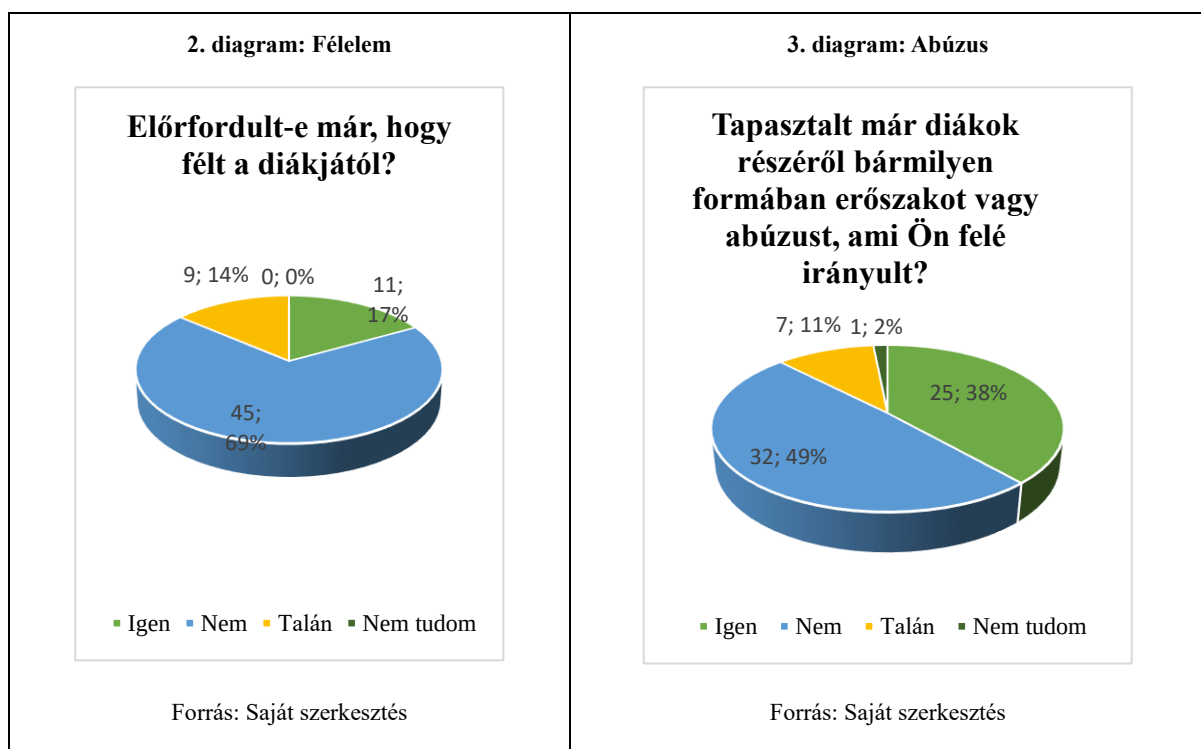
Az első kérdés kapcsán a legtöbb válaszadó (26 fő – 40%) rendkívül felkészületlennek érzi magát egy ilyen helyzethez, míg csak egy fő érzi úgy, hogy nagyon felkészült. A többség tehát jelentős felkészültségi hiányt érez. Az eszköztelenség érzése még kiemelkedőbb, mint a felkészültség hiánya: 29 fő (45%) nagyon eszköztelennek érzi magát, míg 5 fő (8%) nem érzi úgy, hogy eszköztelen lenne. Arra is kíváncsi voltam milyen jogi, illetve egyéb eszköz van a kezükben. Szöveges válaszaikat összegezve az alábbi megállapítások tehetők:

- Többen jelezték, hogy nem rendelkeznek konkrét eszközökkel vagy információkkal az ilyen helyzetek kezelésére (29 fő)
- Egyes válaszadók szakemberek bevonásában, az iskolai személyzettel való együttműködésben látták a megoldást (7 fő).
- Sok válaszadó a pedagógiai eszközökre, személyes kapcsolatokra és empatikus megközelítésre támaszkodik a problémák megelőzése és kezelése érdekében (20 fő).
- Kevés válaszadó említette a jogi eszközöket, főként a rendőrségi feljelentést és ügyvéd bevonását (5 fő).
- Néhány válaszadó a saját tapasztalataikra, házirendre és beszélgetésekre támaszkodik, azonban az eszközeik korlátozottak (3 fő).

Az általuk leírt leghatékonyabb módszereket az ilyen eset megelőzésére és kezelésére több kategóriába tudnám sorolni:

- **Diákok mentális egészsége és pszichológiai támogatás:** Többen javasolták a rendszeres pszichológiai szűréseket, illetve pszichológusok jelenlétét az iskolákban. Páran említést tettek a mentálhigiéniai programok szervezéséről.

- **Kommunikációs eszközök:** Talán a legtöbbet említett eszköz, maga a kommunikáció volt. Szinte mindegyik válaszadó valamilyen formában a harmonikus tanár-diák kapcsolatra szeretne törekedni. Azt is kiemelték, hogy az egyéni szükségleteket figyelembe kell venni.
- **Biztonsági intézkedések:** Elenyésző számban igényelnék a veszélyes eszközök kitiltását az intézményekből, a beléptető rendszerek alkalmazását pedig összesen egyszer említették.
- **Jogi és formális eszközök:** A jogi eszközök bár említve vannak a válaszok között, nem kapnak központi szerepet. Mellettük az iskolai házirend és a fegyelmi eljárások hatékonysága is fontos, de több válaszadó szerint ezek nem elegendőek önállóan.
- **Egyéb javaslat:** Két további javaslatot emelnék ki a kitöltésekből: a) 3 fő az osztálylétszám csökkentését szorgalmazta, b) illetve 1 fő a tanárok periodikus konfliktuskezelési és önvédelmi továbbképzésében látta a megoldást.

A személyes tapasztalataikról is beszámoltak a pedagógusok: a kitöltők 17 %-a (11 fő) igennel, 14 %-a (9 fő) pedig talánnal válaszolt arra a kérdésre, hogy félt-e már diákjától. 2% (1 fő) nem tudja, 38% (25 fő) igen és 11% (7 fő) talán már tapasztalt erőszakot vagy abúzust diákjától.

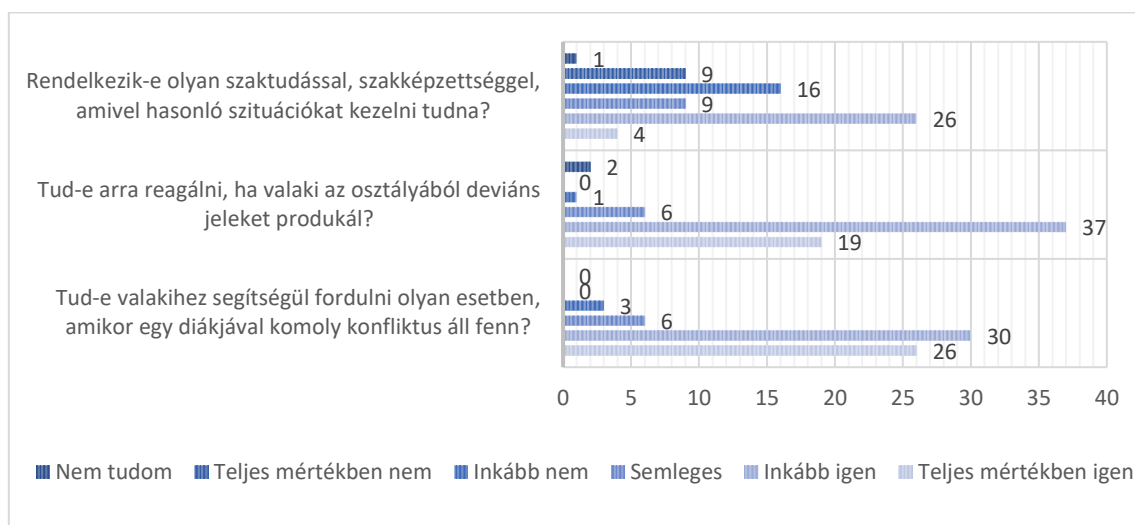
Akik az utóbbi kérdésre igennel (25 fő – 38%) vagy talánnal (7 fő – 11%) válaszoltak, további tapasztalatokról számoltak be: négy pedagógust ért fizikai, huszonhatet verbális, hatot pszichés bántalmazás, egy főt cyberbullying. (Egy fő pedig egy specifikus, vicceskedő abúzusról írt.) A legtöbb incidens tanórán (19 eset), szünetben (8 eset) vagy iskola után (5 eset) történt. Az abúzust elkövető diákokkal kapcsolatban több problémát hoztak összefüggésben: mentális és pszichés zavarok (frusztrációtűrési nehézségek), családi problémák (elhanyagoltság, szülői agresszió, válás, haláleset), társas nyomás (trágár beszéd használata a menőség érdekében), nevelési hiányosságok (fegyelmezetlenség) és a pedagógusokkal szembeni általános társadalmi hozzáállás. Egyébként ezen tanulók teljesítménye és viselkedése széles spektrumot ölel fel leírásaik alapján. Néhány diák gyenge tanulmányi eredményeket mutat, gyakran lázadó és provokáló viselkedéssel párosítva, ami gyakran közepes vagy rossz osztályzathoz vezet. A viselkedésük labilis és kiszámíthatatlan lehet, egyesek agresszívak vagy tiszteletteljesek, míg mások passzívan reagálnak. Egyes diákok átlagos, közepes teljesítményt nyújtanak, viselkedésük általában nem kirívó. Vannak olyan diákok, akik viselkedése inkább tiszteletteljes és normális, de az iskolai teljesítményük változó lehet, ingadozó eredményekkel.

Ezeknél a történeteknél a pedagógusok a feszültség, a düh és a tehetetlenség érzelmeivel küzdöttek meg. Néhány pedagógus próbálta túllépni a helyzetet, de az esetek gyakran hosszú távú hatásokkal jártak, mint például álmatlan éjszakák vagy a szakmai motiváció csökkenése. Az ilyen esetek után általában több lépést tettek a probléma kezelésére. Először is, a diákkal közvetlenül beszélgettek a helyzet tisztázása érdekében. Ezt követően, ha szükségesnek látták értesítették az osztályfőnököt és az iskolavezetőséget, és ha tanácsos volt, a szülőket is behívták konzultációra. (Arra is választ adtak, mennyire érzik támogatottnak magukat az iskolai vezetőség részéről, akár egy ilyen eset kezelésekor egy egytől ötig terjedő skálán: 12 fő ötösre értékelte ezt az érzetet, 7 fő négyesre, 8 fő hármásra, 2 fő kettesre, 3 fő egyesre.) Az eset súlyosságától függően írásos jelentéseket készítettek, és további szakmai konzultációkat folytattak, például iskolapszichológussal vagy fejlesztőpedagógussal. Ha a probléma jelentős, fegyelmi eljárást is kezdeményeztek.

Ezután kicsit mélyebben a felkészültségük, illetve a felkészültség érzetével kapcsolatban adtak válaszokat. A válaszadók többsége (56 fő) úgy érzi, hogy tud segítséget kérni egy diákjával fennálló konfliktus esetén, ebből 26 teljes mértékben biztos ebben. Csak 3 fő mondta, hogy inkább nem, és senki sem válaszolt teljes mértékben nemmel vagy nem tudommal. Elmondásuk szerint az iskolai problémák megoldása során a tanárok többféle szereplőre támaszkodnak, köztük az iskola vezetésére, osztályfőnökre, szociális segítőkre, pszichológusokra és kollégáikra.

Nagy részük (56 fő) képes reagálni arra, ha egy diák az osztályából deviáns viselkedést mutat, ebből 19 fő teljes mértékben biztos ebben. Csak 1 fő mondta, hogy inkább nem, és 2 fő nem tudta. A válaszok summája alapján a tanárok különböző módszerekkel kezelik a diákok deviáns viselkedését, és többféle eszközt használnak a helyzetek kezelésére: populáris megoldás volt a személyes elbeszélgetés, mint eszköz, de megjelent külső személy bevonása is, mint például a szülő, más kolléga és/vagy osztályfőnök, szakember. A szaktudás tekintetében a megkérdezettek megosztottak. Csak 4 fő érzi teljes mértékben magabiztosnak magát, míg 26 fő inkább igen. 25 fő inkább nem, illetve teljesen nem érzi magát felkészültnek, 9 fő pedig semleges.

4. diagram: Felkészültség kérdései

Forrás: Saját szerkesztés

Bűnmegelőzés kérdéskörben érkeztek a legmegosztóbb arányok, illetve a legegységesebb válaszok. Arra voltam kíváncsi, hogy a megszólított pedagógusok a bűnmegelőzés feladatát kinek a kezébe adnák. Hat előre megadott választ kínáltam fel: a) Rendőrség, b) Rendőrség keretein belül iskolaőrség, c) Pedagógus, d) Iskolában dolgozó egyéb személyzet, e) Nem kívánok válaszolni, f) Nem tudom. A 65 válaszból 49 kitöltő élt ezeknek a választási lehetőségével, a maradék 16 fő sajátos, egyedi választ adott.

Az a konklúzió vonható le, hogy a pedagógusok többsége egy összetett, interdiszciplináris feladatnak tekinti a prevenciós tevékenységet, amely többféle megközelítést és különböző szereplők bevonását igényli. A válaszok alapján a legjelentősebb vélemények a rendőrség és az iskolaőr szerepét helyezték a középpontba.

Az összesített adatok szerint a legtöbb válaszadó (18 fő) úgy gondolja, hogy a rendőröknek kell végezniük a bűnmegelőzést, míg 15-en az iskolaőrökre bízák ezt a feladatot, akik a rendőrség

szervezetén belül dolgoznak. Az oktatók szerepét 10 válaszadó emelte ki. Bár kevesebben gondolják, hogy kizárólag a pedagógusok feladata lenne a bűnmegelőzés, több válasz utal arra, hogy a tanárok fontos szereplők, különösen akkor, ha együttesen működnek a rendfenntartó erőkkkel. (Konkrét példának írtak egy olyan kivitelezést, ahol az osztályfőnökök egy rendőrrel működnek együtt, és közösen adnak elő interaktív napokat a diákoknak.) Három válaszadó említette az iskolai személyzetet, de itt pontos behatárolásról (például: biztonsági szolgálat, adminisztratív személyzet, portás) nem esett szó. Mások az iskolai szociális segítők és az állami döntéshozókat is bevonták a felelősségi körbe. Utóbbi szerepénél kiemeltnek tartják a jogszabályi háttér megteremtését. Egyes vélemények hangsúlyozták, hogy a tanárok önmagukban nem képesek megoldani a bűnmegelőzést, ezért a rendőrségi jelenlét szükségszerű lehet, különösen durva helyzetekben. Ugyanakkor többen kritikusak voltak a rendőrségi jelenlét túlzott kiterjesztésével szemben, mondván, hogy a rendőrség beavatkozása abszurdnak tűnhet egy oktatási intézményben, de lehet, hogy szükséges egyes iskolákban. Többen rámutattak arra is, hogy fiatal, hiteles, külső szakemberek – például szociális segítők, pszichológusok – hatékonyabbak lehetnek a bűnmegelőzésben, mert a diákok könnyebben elfogadják őket. Összességében a bűnmegelőzést az iskolákban nem lehet egyetlen szereplőre bízni. A legtöbb válaszadó szerint a rendőrök és az iskolaőrök központi szerepet kell, hogy játsszanak, de fontos a pedagógusok és más szakemberek együttműködése is. Az interdiszciplináris megközelítés, a külsős szakemberek bevonása és a társadalmi felelősségvállalás mind szükséges elemei egy hatékony bűnmegelőzési rendszernek.

Ha már ennyien az iskolaőröket jelölték meg elsődleges közbelépőnek a bűnmegelőzés terén, egy külön kérdésben a saját véleményüket is elmondhatták róluk. Ezek a vélemények eléggé sajátos skálán mozognak: Sok válaszadó (36,9 % - 31 fő) hasznosnak és szükségesnek tartja az iskolaőrök jelenlétét, különösen a 'problémásabb' térségekben vagy iskolákban. Többen úgy vélik, hogy az iskolaőrök nemcsak bántalmazások, hanem egyéb helyzetek, például pánikbetegségek esetén is segíthetnek, és hogy az iskolákban való jelenlétük általánosságban pozitív hatású. Számos válaszadó jelezte (35,7 % - 30 fő), hogy nincs tapasztalata az iskolaőrökkel kapcsolatban, mivel iskolájukban nem alkalmaznak ilyen személyt.

Néhány válaszadó szerint (22,6 % - 19 fő) az iskolaőrök jelenléte felesleges, vagy rosszul sikerült kezdeményezés, amely csak azt erősíti meg, hogy az iskola komoly problémákkal küzd. Szerintük ez elriaszthatja a jó magaviseletű diákokat és szüleiket az iskolai jelentkezéstől. Mások szerint az iskolaőrök nem tudják megoldani a valódi problémákat, vagy hogy jelenlétük

szükségtelen. (Ezek közül több szemlélet arra is utal, hogy az iskolaőrök hatékonysága és megítélése nagyban függ az egyéni személyiségüktől és a diákokkal való kapcsolatuktól. Pozitív tapasztalatok akkor születnek, ha az iskolaőr hiteles, intelligens és megfelelően kezeli a helyzeteket. Ugyanakkor néhányan kritizálták, hogy az iskolaőrök túlzott barátkozása a diákokkal csökkentheti a szakmai hatékonyságukat.) Páran (4,8 % - 4 fő) hangsúlyozták, hogy az iskolaőrök jelenlétének szükségessége intézményenként eltérő. Míg egyes iskolákban nélkülözhetetlenek lehetnek, máshol nincs rájuk szükség. Az iskolaőrök hatékonysága és szerepe az adott iskola környezetétől és diákjaitól függ.

Mivel arról is szó esett, hogy a tanároknak is szerepet kell vállalniuk a bűnmegelőzésben – és az előző kérdéskörök és kérdés alapján többen alulképzettnek érzik magukat ehhez – felmerült kérdésként, hogy mennyire lennének nyitottak egy bűnmegelőzéssel és ilyen fajta agresszió kezelésével kapcsolatos képzésen való részvétellel kapcsolatban, akár a rendőrséggel való együttműködés keretein belül. 38 pedagógus (58,5%) igennel, 18 fő (27,7%) talánnal felelt. Csupán csak 4 fő adott nemleges választ, ketten pedig tartózkodtak. 2 válaszadó külön aggodalmát fejezte ki a tanárok túlterheltségével kapcsolatban, 1 fő pedig specifikusan azoknak a pedagógusoknak kínálná fel ezt a kezdeményezést/lehetőséget, akik külön igényt tartanak rá, ezzel is mentesítve a teljes pedagógus társadalmat ettől a plusz „teher”.

A kérdőív kitöltése végén volt lehetőségük javaslat, egyéb gondolatok megfogalmazására, amiből az alábbi konklúziókat vontam le:

- A pedagógusok támogatásának szükségessége volt a legkiemeltebb téma. Az oktatók hatékonyabb konfliktuskezelési eszközökkel való ellátása, valamint a jogi védelem megerősítése szerintük segíthet abban, hogy megelőzzék és kezeljék az erőszakot.
- Számos válaszban említették, hogy a diákok viselkedése nagyban függ a családi háttértől és a szociális környezettől. A társadalom nevelésére és a szülőkkel való szoros együttműködésre van szükség.
- Többen kiemelték, hogy pszichológusok, szociális segítők és konfliktuskezelési tréningek bevonása javíthatná a prevenciós folyamatokat.
- Egyes válaszok arra utalnak, hogy kisebb létszámú osztályokban hatékonyabb lehetne a munkavégzés, és ezáltal az ilyen problémák elkerülése és kezelése is.
- Jópáran hangsúlyozták, hogy az iskolai szabályok egyértelmű betartása elengedhetetlen. Az erőszakos tanulók szigorúbb következményekkel való szembesítése visszatartó erő lehet, de ehhez szükségük lenne egy tevőlegesebb szankciórendszer bevezetésére.

- Azt is megfogalmazták néhányan, hogy a pedagógusok képzése során nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a pszichológiai felkészítésre, valamint a folyamatos szakmai fejlődésre, hogy hatékonyan tudják kezelni a különböző konfliktusokat.

A kérdőív kitöltéséből azt a konzekvenciát szűrtem le, hogy az erőszakos helyzetek kezelésében a pedagógusok többsége felkészületlennek és eszköztelennek érezte magát, és gyakran nem rendelkeztek konkrét módszerekkel vagy jogi eszközökkel a problémák megoldására. A válaszból kiderült, hogy a pedagógusok gyakran a pszichológiai támogatásra, kommunikációs eszközökre és prevenciós programokra támaszkodnának a megelőzésben, és fontosnak tartják a mentális egészség figyelembevételét. A személyes tapasztalatok is aggasztóak: a válaszadók 38%-a már tapasztalt diákok részéről verbális vagy fizikai abúzust, és sokan tehetetlennek érezték magukat ilyen helyzetekben. A pedagógusok támogatása és a bűnmegelőzés kapcsán a legtöbben úgy vélték, hogy rendőrségre és iskolaőrökre lenne szükség, bár többen hangsúlyozták az interdiszciplináris megközelítés fontosságát is.

3.1.1. Médiakutatás - Facebook kommentek elemzése

A „tanárkéseles” szónál az első olyan 5 bejegyzést vizsgáltam (URL1, URL2, URL3, URL4, URL5), ami a győri ügghöz köthető és tartalmaz reakciókat és kommenteket. Az 5 posztból 4-nél hírportál osztotta meg saját vagy más hírportál online cikkjét, 1-nél pedig magánszemély osztott meg egy ilyen internetes publikációt.

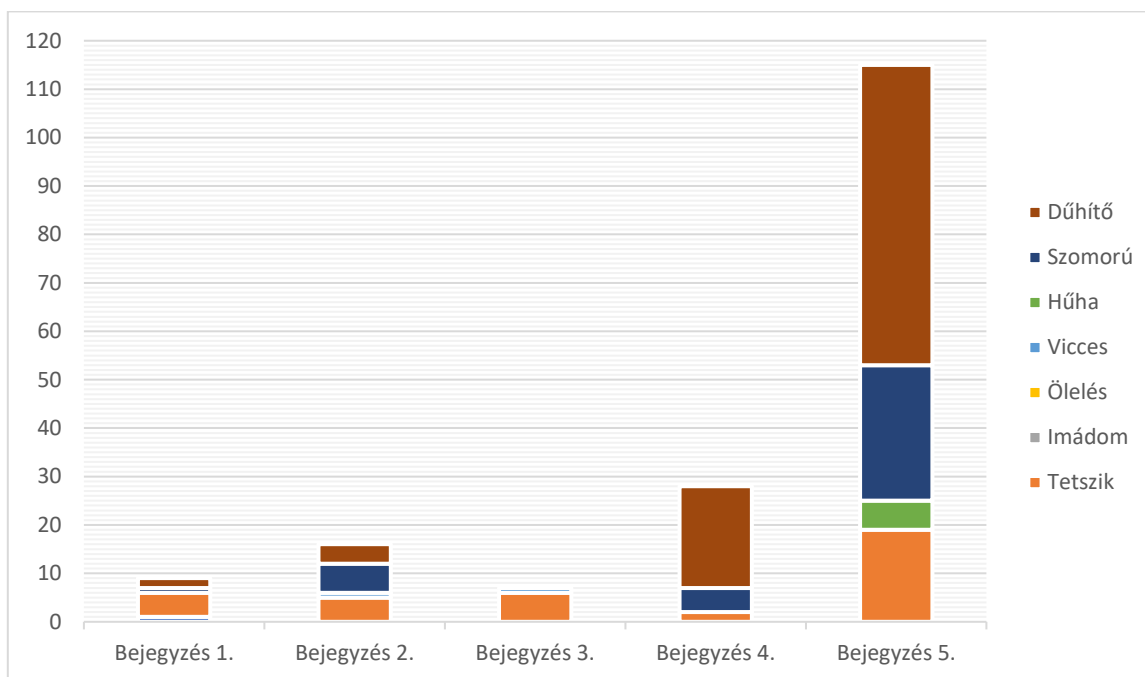

8. ábra: Bejegyzés 5. (url5)

Forrás: Facebook (képernyőkép)

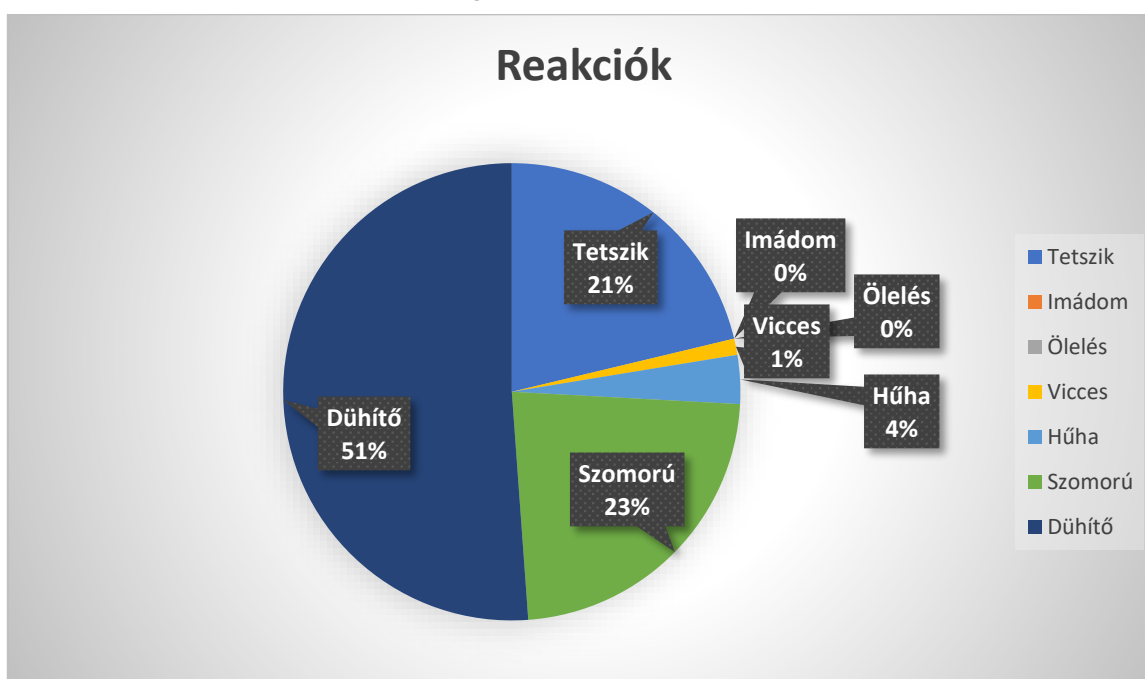
A reakciók vizsgálatánál a használt emojiakat, illetve az arányokat vizsgáltam. A kommenteknél több módszert alkalmaztam: **tartalomelemzéssel** vizsgáltam milyen gyakran (hányszor) jelenik meg a támadás oka, illetve mire fókuszálnak a kommentek többségükben, **szövegbányászással** kinyertem mely szavak jelennek meg a leggyakrabban a támadás leírásában vagy a reakciókban és megszámoltam hány komment tartalmaz káromkodást vagy vulgáris kifejezést, **érzelemelemzéssel** pedig azonosítottam a kommentek érzelmi töltetűségét (pozitív, negatív, semleges). (Megjegyzés: A megjegyzések többsége értékelhetetlen volt, nem oda illő témával foglalkozott, vagy számomra érthetetlen megfogalmazásokat használt.)

5. diagram: Kapott reakciók bejegyzésenként megjelenítve

Forrás: Saját szerkesztés

6. diagram: Reakciók ábrázolása

Forrás: Saját szerkesztés

Az 5 bejegyzésre 179 reakció érkezett, melynek nagy része „Dühítő” elnevezésű volt 89 darab-
bal, ezzel a reakciók 51%-át tette ki.

Az „Imádom” és az „Ölelés” elnevezésű reakciókból 0-0 darab volt, mely jelen témánál teljesen érthető. „Vicces” elnevezésű reakcióból 2 darab (1%), míg „Húha” elnevezésű reakcióból 6 darab (4%) érkezett. A „Dühítő” mellett nagyrészt még a „Tetszik” és a „Szomorú” elnevezésű reakciók szerepeltek, előbbiből 37 darab (21%), utóbbiból 40 darab (23%). (Megjegyzés: a „Tetszik” reakció az automatikusan beállított reagálás Facebook-on, ismertebb nevén Like-jel.)

A kommentek elemzéshez egy kombinált, kvalitatív és kvantitatív megközelítést használtam. Az elemzés elsősorban manuális volt, mivel a kommentek tartalmának részletes megértését igényelte. A kvalitatív megközelítés segített a szöveg árnyalatainak és mögöttes üzeneteinek azonosításában, míg a kvantitatív elemzés lehetővé tette a gyakoriságok, trendek és kategóriák megállapítását.

- A támadás okát darabszámban határoztam meg, amihez a kommenteket manuálisan áttekintettem. Azokat a megjegyzéseket vettem figyelembe, amelyek szűken, közvetlenül kapcsolódtak a támadó cselekedetének motivációjához, hátteréhez vagy a körülményekhez.
- Arról, hogy a kommentek mire is fókuszálnak pontosan, kulcstémákat jelöltem ki, amik ismétlődtek és besoroltam őket.
- Megvizsgáltam mely az a top 3 szó vagy kifejezés, ami leggyakrabban jelenik meg. A szavak gyakoriságát manuálisan számoltam meg és ezeknek az előfordulási gyakoriságát rögzítettem.
- A megjegyzéseket érzelmi tartalmuk alapján kategorizáltam pozitív, negatív vagy semleges csoportba. A negatív kommentek tipikusan dühöt, frusztrációt vagy aggodalmat tükröztek, míg a pozitív kommentek támogatást vagy megoldásra törekvést fejeztek ki. A semleges kommentek általában tényyszerűek voltak, érzelemmentes megállapításokkal.
- Az összes megjegyzést átvizsgáltam, hogy azonosítsam a káromkodásokat vagy vulgáris kifejezéseket. Ezeket szintén manuálisan számoltam meg.

Az 5 bejegyzéshez 157 komment volt megtalálható az elemzésem időpontjában (2024.08.22-24.). A támadás okáról összesen 14-szer tettek említést, többek között a nevelési problémákról, a pedagógiai módszerekről, a társadalmi problémákról, illetve ezek kombinációjáról esett szó. Konkrétokról (matematika hármass osztályzat) 3-szor volt említés. A kommentekben a fő fókusz a támadás társadalmi és erkölcsi kontextusára, a nevelés és oktatás problémáira, valamint a fiatalok agressziójára és a jogrendszer kihívásaira helyeződik.

A leggyakrabban említett kifejezések között a diákok/gyerekek (13 alkalommal fordult elő) és a tanárok/pedagógusok (12 alkalommal fordult elő) szerepelnek, így ezek vannak az első helyen, amelyek a támadás szereplőire és a kapcsolódó problémákra fókuszálnak. A "kés" szó (11 alkalommal fordult elő) továbbra is kiemelkedően szerepel, mint a támadás konkrét eszköze. A megjegyzések érzelmi töltetét vizsgálva megállapítható, hogy túlnyomó részt negatív érzelmeket tükröztek (48 darab), amelyek dühöt, aggodalmat, frusztrációt mutattak, a pedagógusokkal szemben fogalmaztak meg kritikát, illetve a társadalmi helyzetet ítélték el. Semleges érzelmet 10 darab komment sejtetett. Ezek inkább tárgyilagosan közöltek tényeket. Pozitív érzelmeket tükröző komment is akadt (2 darab): a tanárokat támogatták és a helyzet javítására irányuló javaslatokat fogalmaztak meg. Káromkodást és a vulgáris kifejezések használatát vizsgálva, arra a megállapításra jutottam, hogy 7 kifejezetten ilyen jellegű kifejezés volt a kommentek között (például „kurvázás”, „hülye”).

Médiakutatásom célja az volt, hogy mélyebben megértsem, hogyan reagált a közvélemény erre az adott támadásra, és hogyan alakult ki a diskurzus a témában online felületeken, különösen a közösségi médiában, a Facebook platformon. A kutatás során összegyűjtött és elemzett kommentek betekintést nyújtanak a társadalom érzelmi és értelmi reakcióiba. Az elemzésből kiderül, hogy a közvélemény erősen érzelmi töltetű reakciókat mutatott, ahol a negatív érzelmekek domináltak. Ez arra utalhat, hogy az emberek mélyen érintettek a témában, és a támadás súlyos társadalmi problémák szimbólumaként jelenik meg számukra. A kommentekben megfogalmazott kritikák jelentős része a pedagógusokkal és az oktatási rendszerrel szembe irányul, ami arra enged következtetni, hogy a közvélemény az oktatási módszerek és a nevelés hatékonyságát is felelőssé teszi az ilyen esetek bekövetkezéséért. A vulgáris kifejezések jelenléte a diskurzusban azt mutatja, hogy a közösségi média térben a reakciók sokszor spontán, kevésbé szűrt módon nyilvánulnak meg, ami tovább fokozhatja a kommentek érzelmi töltetét. A kutatás eredményei hasznosak lehetnek a pedagógiai módszerek, a nevelés, valamint a társadalmi problémák mélyebb elemzéséhez, és ezek alapján konkrét beavatkozási javaslatok megfogalmazásához.

4. PREVENCIÓK ÉS INTERVENCIÓK FELÁLLÍTÁSA A GYŰJTÖTT ADATOK ALAPJÁN, ÖSSZEGZÉS

A dolgozatomban elején olvasható 1. számú hipotézisemben azt fogalmaztam meg, hogy az iskolai támadások esetén az iskolai személyzetnek kellene közbelépnie, mivel a gyors helyi reagálás a leghatékonyabb a helyzet kezelésében. Kutatómunkám eredményeként az állapítható meg, hogy ez részben igaz.

Az iskolai személyzet azonnali és megfelelő reagálása kritikus szerepet játszik az iskolai támadások megelőzésében és kezelésében. Mivel ők vannak a legközelebb az eseményekhez, gyorsabban képesek beavatkozni, mint a külső segítség, például a rendőrség vagy a mentőszolgálat, ami értékes perceket jelenthet a veszély elhárításában. A helyi beavatkozás gyakran eredményesebb, hiszen a személyzet jobban ismeri (feltehetőleg) az intézményt, a tanulókat, és a konkrét helyzet dinamikáját, ami hatékonyabb döntéshozatalt tesz lehetővé. Ezen felül, az iskolai dolgozók gyors fellépése hozzájárulhat ahhoz is, hogy csökkentsék a pánikot és stabilizálják a helyzetet, mielőtt a külső erők megérkeznének. Az iskolai személyzet kulcsfontosságú karaktere lehet a portaszolgálatot ellátó, illetve a biztonsági szolgálatot ellátó személy (amennyiben van ilyen beosztott). Közükbe kerülhet a biztonsági rendszerek (kamerák) kezelése, illetve a be- és kiléptető pontok ellenőrzése. Ez, ha szükséges megtörténhet egyéb technikai felszereléssel, intézkedéssel – például mágneskártya használata, csomag és ruházat ellenőrzés, illetve ellenőrző pont fegyver szűrésre – vagy szimplán emberi megfigyeléssel.

A 2. számú hipotézisemben azt állítom a rendőrség rendelkezik elegendő kapacitással és forrással ahhoz, hogy szakembereket képezzenek ki, akik preventív és közbeavatkozó szerepet töltenének be az iskolákban. Az általam végzett kutatással nem igazolható vagy cáfolható az állítás.

A rendőrségi kapacitás bővítése és az iskolaőrök jelenléte jelentősen hozzájárulhat a biztonságos iskolai környezet kialakításához, ahogy azt számos külföldi példa is mutatja. Az Egyesült Államokban az SRO-k preventív jelenlétükkel nemcsak a bűncselekmények megelőzésében, hanem a tanárok és diákok biztonságérzetének növelésében is szerepet játszanak. Az Egyesült Királyságban is hasonló eredményeket értek el, ahol az iskolaőrök oktatási programokkal is támogatják a tanulók tudatosságát, például a cyberbullying elleni küzdelemben, ezáltal egy átfogóbb biztonsági kultúrát teremtve az iskolákban. A külföldi minták adaptálása során figye-

lembe kell venni olyan helyi kulturális sajátosságokat, mint az ország jogi keretei, a fegyverviselési szabályok és az erőszak kezelésével kapcsolatos társadalmi normák. Ezen minták adaptálásakor fontos az is, hogy az eredményeket folyamatosan monitorozzák és szükség esetén a helyi körülményekhez igazítsák az intézkedéseket. Például az amerikai iskolákban alkalmazott iskolaőrök fegyverviselése nem biztos, hogy Magyarországon megfelelő lenne, de a fegyvelmezésre és a biztonsági rendszerre vonatkozó elemeket sikeresen át lehetne venni. Ha egy adott intézkedés nem hozza meg a várt eredményt, a helyi igények figyelembevételével szükség lehet annak átalakítására.

Az általam kimondott 3. számú hipotézis így szól: A külföldi minták – mint például az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban alkalmazott iskolai biztonsági intézkedések – hatékonyan csökkentették az iskolai bűncselekmények számát, és hasonló eredmények várhatók Magyarországon is, ha azokat megfelelően adaptálják és implementálják. Kutatómunkám eredményeként megállapítható, hogy ez részben igaz.

A pedagógusok szerint a folyamatos képzés létfontosságú, mivel az iskolai erőszak egyre gyakoribb, és ennek a hatékony kezelése állandó fejlődést és új módszerek elsajátítását igényli. Nem elegendő csak a tanárok képzése, szükséges a külső szakemberek bevonása is, mint például pszichológusok és szociális munkások, akik speciális tudással segíthetnek a mentális és pszichés problémák kezelésében. Például, ha egy diák szorongással vagy depresszióval küzd, a pedagógusok csak korlátozott mértékben tudnak segíteni, míg egy képzett szakember célzott terápiát vagy tanácsadást nyújthat. Az iskolai agresszió megelőzése és kezelése hatékonyabb, ha interdiszciplináris megközelítést alkalmazunk, amelyben a rendőrök, iskolaőrök, pedagógusok és pszichológusok közösen dolgoznak. Ez az együttműködés lehetővé teszi, hogy komplex helyzeteket, például egy veszélyes diák viselkedését, különböző szakmai szemszögekből közelítsenek meg, és olyan átfogó megoldásokat találjanak, amelyek hosszú távon is fenntarthatók. A biztonságos iskolai környezet megteremtésében kiemelkedő szerepe van a megelőzésnek, mivel a megfelelő képzési programok és támogatás elősegítheti a konfliktusok elkerülését. A pedagógusoknak szóló konfliktuskezelési képzések segíthetnek felismerni és kezelni a problémás helyzeteket még azelőtt, hogy azok súlyosabbá válnának. Ugyanígy, ha egy diák szorongásos tüneteket mutat, egy iskolapszichológus közreműködése megelőzheti, hogy a probléma agresszív vagy önkárosító viselkedésbe torkolljon.

A szankciórendszer bevezetése segíthet abban, hogy az iskolai fegyvelmezés átláthatóbb és következetesebb legyen, ami csökkentheti a konfliktusokat és erősítheti a rend fenntartását.

Például, ha egy diák rendszeresen agresszívan viselkedik társaival szemben, egy jól meghatározott szankciórendszer – mint a figyelmeztetések, közösségi munka vagy ideiglenes felfüggesztés – egyértelmű következményeket biztosítana, amelyek a diák és a szülők számára is világosak lennének. Az ilyen rendszer segít elkerülni az ad hoc döntéseket, amelyek sokszor igazságtalannak tűnhetnek, és a diákok közötti feszültséget növelhetik. Az osztálylétszám csökkentése szintén hozzájárulhat a jobb tanár-diák kapcsolatok kialakításához, mivel a kisebb osztályokban a pedagógusok több figyelmet tudnak fordítani az egyéni szükségletekre és viselkedési problémákra. Emellett a pozitív viselkedés ösztönzésére irányuló programok, mint a PBIS (Positive Behavioral Interventions and Supports), jutalmazza a helyes viselkedést, ami hosszú távon csökkenti a problémás magatartást, és egy egészségesebb iskolai légkört teremt.

Az iskolai biztonság fenntartása nem egyszeri feladat, hanem folyamatos, összehangolt együttműködést igényel. A pedagógusoknak, szülőknek és szakembereknek rendszeresen együtt kell dolgozniuk a protokollok felülvizsgálatában, frissítésében és alkalmazásában. Például egy rendszeres, közösségi fórum, ahol az iskolai biztonságról és a fejlesztési lehetőségekről tárgyalnak, erősítheti a közös elköteleződést ez ügyben. Ezek a fejlesztések hosszú távú beruházásokat igényelnek, mind technológiai, mind személyi oldalról, amihez elengedhetetlen a megfelelő finanszírozás és politikai támogatás. Pénzügyi támogatás szükséges például a kamerarendszerek telepítésére, a biztonsági kapuk beszerelésére, és a pedagógusok, iskolaőrök képzésére. Ha a politikai döntéshozók nem biztosítanak megfelelő forrásokat, a biztonsági intézkedések hatékonysága és fenntarthatósága is veszélybe kerülhet.

Az iskolai biztonság növelésében minden érintett szereplő aktív résztvevő kell, hogy legyen. Ez az aktív szerepvállalás azt jelenti, hogy minden érintett fél folyamatosan részt vesz a megelőzésben, felismerésben és beavatkozásban, hogy közösen teremtsenek egy biztonságos környezetet az intézményekben. Ez nemcsak az időszakos intézkedésekre, hanem a napi feladatokra és hosszú távú stratégiai tervezésre is kiterjed. A rendőrség az iskolák körüli járőrözés vagy rendezvények biztosítása mellett, preventív oktatást is tarthatna rendszeresen. Az iskolaőrök nemcsak a rend fenntartásáért lennének felelősek, hanem fontos szerepet játszanának a megelőzésben is, például azáltal, hogy folyamatosan figyelik az iskolai közösségben kialakuló konfliktusokat. Eseti példaként: ha egy diákok közötti konfliktus hevesebbé válik, az iskolaőrök gyorsan közbeléphetnek, hogy megakadályozzák az eset eldurvulását, de ehhez szükséges a megfelelő képzés és a megfelelő szaktudás.

A tanárok felelőssége az is, hogy figyeljék a diákok közötti dinamikákat, felismerjék a bullying vagy az agresszió jeleit, és időben jelezzék ezeket a problémákat. Például egy pedagógus, aki észreveszi, hogy egy diák rendszeresen zaklatja társait, beszámolhat erről az iskolavezetésnek és a pszichológusnak, hogy közösen találjanak megoldást.

A pszichológusok aktív közreműködése fontos a mentális problémák és az iskolai agresszió kezelésében. Például, ha egy diák viselkedése hirtelen megváltozik, a pszichológus közreműködhet a probléma azonosításában és terápiás programot nyújthat a diák számára. (De ez kiterjedhet a pedagógusok mentális higiéniájával való foglalkozásra is.) A szülők szerepe abban áll, hogy otthon is támogassák a gyermekük helyes viselkedését, figyeljenek a jelekre, és együttműködjenek az iskolával a problémák kezelésében. Ha egy szülő észreveszi, hogy a gyermeke zárkózottabbá válik, beszélhet a tanárokkal, hogy együtt találják meg a legjobb módját a probléma megoldásának. Az igazgatók és vezetők fontos szereplők a rend fenntartásában. Az iskolavezetés felelős a biztonsági rendszerek telepítéséért és a protokollok kidolgozásáért. Például egy iskolaigazgató dönthet úgy, hogy szorosabb együttműködést alakít ki a helyi rendőrséggel, rendszeres találkozókat szervezve. Mindezek a szereplők közösen, aktív cselekvéssel és folyamatos jelenléttel képesek megakadályozni a problémák elmélyülését, és biztosítani a diákok biztonságát.

A szilárd iskolai környezet kialakítása nem csupán a technikai eszközök és rendszerek kérdése, hanem a közösség aktív részvételének és folyamatos elkötelezettségének eredménye. Minden érintett fél – a pedagógusok, szülők, rendőrség, iskolaőrök és szakemberek – összehangolt munkája szükséges ahhoz, hogy hatékonyan kezeljük a kihívásokat és megelőzzük a konfliktusokat. Csak közös erőfeszítéssel, folyamatos tanulással és adaptációval érhetjük el, hogy az iskolai közösség valóban biztonságos, támogató és fejlődő környezet legyen minden diák, pedagógus és egyéb ott dolgozó fél számára.

ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: Regisztrált bűncselekmények GYMS Vármegyében 2019-2022,2023 I-III. időszakban.....	5
2. táblázat: Sértetté válások száma GYMS Vármegyében 2019-2022,2023 I-III. időszakban ..	6
3. táblázat: Iskolaőrséggel kapcsolatos kulcsszavak megjelenése számadatban.....	34
4. táblázat: Iskola és fenntartó típusok	44
5. táblázat: Felkészületlenség és eszköztelenség.....	45
1. ábra: Fiatalkorú regisztrált elkövetők növekedésének ábrázolása	4
2. ábra: Az elkövetés során használt eszköz.....	9
3. ábra: Vértoltok a tanterem padlóján.....	9
4. ábra: Bűnügyi helyszínelő	9
5. ábra: Károkozás eloszlása	18
6. ábra: Elkövetők aránya.....	19
7. ábra: Az "iskolaőr" szó - érdeklődés alrégiók szerint a vizsgált időintervallumban	35
8. ábra: Bejegyzés 5. (url5)	52
1. diagram: Tanítási tapasztalat években	43
2. diagram: Félelem.....	46
3. diagram: Abúzus.....	46
4. diagram: Felkészültség kérdései.....	48
5. diagram: Kapott reakciók bejegyzésenként megjelenítve	53
6. diagram: Reakciók ábrázolása.....	53

IRODALOMJEGYZÉK

- Pedagógusok Szakszervezete. (2024, January 8). Ingyenes jogsegély. Retrieved August 13, 2024, from Pedagógusok Szakszervezete website: <https://pedagogusok.hu/jogsegely/>
- Aáry-Tamás, L. (Ed.). (2024). 17. Tanári fegyelmezési eszközök használata. Retrieved August 22, 2024, from Oktbiztos.hu website: https://www.oktbiztos.hu/kutatasok/iskveszely/isk_17.html
- Algan, Y., Guyon, N., & Huillery, E. (2012). Reducing school violence and harassment in france. Retrieved August 2024, from The Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab (J-PAL) website: <https://www.povertyactionlab.org/evaluation/reducing-school-violence-and-harassment-france>
- Andok, M. (2022). A mély mediatizáció fogalmi és elméleti kerete. In *Medias Res, Évf. 11:(2022/2)*, 5–185–18. Retrieved from <https://inmediasresfolyoirat.hu/imr/article/view/248>
- Angerer, R. (2019, January). Are we legitimizing violence in asian schools? Retrieved August 2024, from thediplomat.com website: <https://thediplomat.com/2019/01/are-we-legitimizing-violence-in-asian-schools/>
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Barabás, A. T. (Ed.). (2020). *Alkalmazott kriminológia*. Budapest: Dialóg Campus. Retrieved from https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16116/825_Alkalma-zott_kriminologia.pdf
- bulisbiztonság. (2024). Ovi-zsaru bűnmegelőzési program - bulis biztonság. Retrieved August 2024, from Bulisbiztonsag.hu website: <http://bulisbiztonsag.hu/lepesrol-lepesre-egyutt-a-biztonsagert/nevelotanaroknak/ovi-zsaru-bunmegelozesi-program>
- Büntetőjogi elméletek. (d.n.). Retrieved July 3, 2024, from A Pallas nagy lexikona | Kézikönyvtár website: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/b-26DA/buntetojogi-elmeletek-4B01/>
- Bushman, B. J., Newman, K., Calvert, S. L., Downey, G., Dredze, M., Gottfredson, M., ... Webster, D. W. (2016). Youth violence: What we know and what we need to know. *American Psychologist*, 71(1), 17–39. <https://doi.org/10.1037/a0039687>
- Center, N. (2020). Mission, vision, goals. Retrieved August 2024, from NCS3 Website website: <https://www.ncs3.org/copy-of-about>

- Comrie, N. E. A., & Rapp, S. (2016, May). Using community policing in schools to prevent and respond to bullying and intolerance. Retrieved August 2024, from StopBullying.gov website: <https://www.stopbullying.gov/blog/2016/05/10/using-community-policing-schools-prevent-and-respond-bullying-and-intolerance>
- Czibere, I. (2006). Családszociológia. In *mek.oszk.hu* (pp. 5–13). Magyar Elektorikus Könyvtár. Retrieved from Magyar Elektorikus Könyvtár website: <https://mek.oszk.hu/13000/13089/13089.pdf>
- Davis, E. (2023). School Resource Officers, 2019-2020. In *U.S. Department of Justice*. Retrieved from <https://bjs.ojp.gov/document/sro1920.pdf>
- digitális jólét program. (2024). *MAGYARORSZÁG DIGITÁLIS GYERMEKVÉDELMI STRATÉGIÁJA*. Retrieved from <https://2015-2019.kormany.hu/download/6/0e/c0000/Magyarorsz%C3%A1g%20Digit%C3%A1lis%20Gyermekv%C3%A9delmi%20Strat%C3%A9gi%C3%A1ja.pdf>
- DMHDRU. (2024). Publications | The Dunedin Study - Dunedin Multidisciplinary Health & Development Research Unit. Retrieved August 23, 2024, from [dunedinstudy.otago.ac.nz](https://dunedinstudy.otago.ac.nz/publications) website: <https://dunedinstudy.otago.ac.nz/publications>
- Donoghue, C., Raia-Hawrylak, A., Harger, B., Ohanian, N., Shahin, S., & Steimle, A. (2023). Using the Sociological Perspective to Reduce Bullying in Schools: The Case for a School Sociologist. *International Journal of Bullying Prevention*. <https://doi.org/10.1007/s42380-023-00177-7>
- Bodnár, Z. (2018). A szegregáció összefüggései és hatása a bűnözővé válásra - különös tekintettel a magyarországi cigányság helyzetére. *Széchenyi István Egyetem Állam-És Jogtudományi Doktori Iskola* A. Retrieved from https://doktiskjog.sze.hu/images/elj%C3%A1r%C3%A1sok/Bodn%C3%A1r%20Zsolt/Diszertacio_Bodnar_Zsolt_%202018.05.15.pdf
- Dési, Á. (2019). A narratív kriminológia alapjai. In <http://kriminologia.hu/>. Magyar Kriminológiai Társaság. Retrieved from Magyar Kriminológiai Társaság website: https://www.kriminologia.hu/files/kiadvany/2019/kk_79_desia.pdf
- Kocsis, I. (2020, September 2). Rendőrök az iskolában, avagy mit tehet meg az iskolaőr? Retrieved July 6, 2024, from erthetojog.hu website: <https://erthetojog.hu/egyeb-jogi-ismertek/rendorok-az-iskolaban-avagy-mit-tehet-meg-az-iskolaor/>

- Kósa, É. (2017). A média szerepe a gyerekek fejlődésében. In *mzsg.hu - Móricz Zsigmond Gimnázium, Szentendre*. Retrieved from https://www.mzsg.hu/files/2017_04/D_Kosa_Eva_tanulmany.pdf
- Eck, John E. (1995). Examining routine activity theory: A review of two books. *Justice Quarterly*, 12(4), 783–797. <https://doi.org/10.1080/07418829500096301>
- economy-pedia. (2024). Oktatásszociológia. Retrieved August 22, 2024, from <https://hu.economy-pedia.com/11034785-sociology-of-education>
- EduLine. (2012, March 21). Brutális büntetések az iskolában: még mindig gyakori “módszer.” Retrieved August 22, 2024, from eduline.hu website: https://eduline.hu/kozoktatas/Fenekelles_pofozas_kormos_a_leggyakoribb_is_IYKNXF
- Eizadirad, A. (2023, June). Preventing and addressing violence in Canadian schools: Four priorities as educators plan for next year. Retrieved August 2024, from phys.org website: <https://phys.org/news/2023-06-violence-canadian-schools-priorities-year.html>
- ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer. (2024a). A gyermekvédelemhez és gondoskodáshoz való joga. Retrieved June 15, 2024, from Alaptörvény – Szabadság és felelősség website: https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/alaptorveny_birok/at_szabadsag/lecke13_lap1.html
- ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer. (2024b). Büntető anyagi jog általános rész / A fiatakorúakra vonatkozó rendelkezések (6. lecke). Retrieved June 15, 2024, from Birosag.hu website: https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/bunteto-jog1.1/lecke6_lap1.html
- ELTE SCORM tananyag-fejlesztő keretrendszer. (2024c). Különös rész II. Retrieved from Birosag.hu website: https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/bunteto-jog3/lecke4_lap1.html#hiv11
- Farrington, D. P., Jolliffe, D., & Coid, J. W. (2021). Cohort Profile: The Cambridge Study in Delinquent Development (CSDD). *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 7(1), 278–291. <https://doi.org/10.1007/s40865-021-00162-y>
- Fehér-Wargha, I. (2003). Fegyelem, fegyelmezetlenség, fegyelmezés. *Új Pedagógiai Szemle*, 2003(9). Retrieved from <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/fegyelem-fegyelmezetlenseg-fegyelmezes>

- Fekete, O. (2023). A fiataikorú bűnözés értelmezése a klasszikus kriminológiai modellekben. *Metszetek*, 4(3). <https://doi.org/10.18392/metsz/2015/3/2>
- Figula, E., Margitics, F., & Pauwlik, Z. (2016). Az iskolai erőszak során előforduló magatartásminták háttértényezői egy kutássorozat tükrében. *Oktatás És Fenntarthatóság*.
- Form, W., & Faris, R. E. L. (2019). sociology | Definition, History, Examples, & Facts. In *Encyclopædia Britannica*. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/sociology>
- Gájerné dr. Szabó, A. (2016). *Joghátrányok és bünteteskiszabás a fiataikorú elkövetőkkel szemben*. Nagykanizsa. Retrieved from https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/gajerne_szabo_andrea__joghatranyok_es_bunteteskiszabas_fiatalkoru_elkovetok%5bjogi_forum%5d.pdf
- Gershoff, E. T., Lansford, J. E., Sexton, H. R., Davis-Kean, P., & Sameroff, A. J. (2012). Longitudinal Links Between Spanking and Children's Externalizing Behaviors in a National Sample of White, Black, Hispanic, and Asian American Families. *Child Development*, 83(3), 838–843. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01732.x>
- Giddens, A. (2006). *Sociology* (5th ed.). Oxford: Blackwell Publishers.
- Google Trends. (2015). "iskolaőr." Retrieved July 11, 2024, from Google Trends website: <https://trends.google.com/trends/explore?date=all&geo=HU&q=iskola%C5%91r&hl=hu>
- Government of Canada. (2024, July). School crossing guard in Canada. Retrieved August 2024, from Jobbank.gc.ca website: <https://www.jobbank.gc.ca/marketreport/summary-occupation/14298/ca>
- Győri Ítéltábla. (2023, May 23). Közfeladatot ellátó személy sérelmére elkövetett emberölés büntetnének kísérlete. Retrieved September 22, 2023, from Birosag.hu website: <https://gyoritelotabla.birosag.hu/sajtokozlemenye/20230523/kozfeladatot-ellato-szemely-serelmere-elkovetett-emberoles-buntettenek>
- Győri Törvényszék. (2019). Letartóztatás a tanárára késsel támadó diák ügyében. Retrieved September 22, 2023, from Birosag.hu website: <https://birosag.hu/aktualis-kozlemenyek/gyori-torvenyszek-letartoztatás-tanarara-kessel-tamado-diak-ugyeben>
- Győri Törvényszék. (2020a). Tárgyalási jegyzék. Retrieved September 22, 2023, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_20200907_0911.pdf

- Győri Törvényszék. (2020b). Tárgyalási jegyzék. Retrieved September 22, 2023, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_20201109_1113_jav.pdf
- Győri Törvényszék. (2021a). Tárgyalási jegyzék. Retrieved September 22, 2023, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_20210517_0521.pdf
- Győri Törvényszék. (2021b). Tárgyalási jegyzék. Retrieved July 3, 2024, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_2021_10_4-10_08.pdf
- Győri Törvényszék. (2022a). *Tárgyalási jegyzék*. Retrieved from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_2022_01_24-01_28.pdf
- Győri Törvényszék. (2022b). Tárgyalási jegyzék. Retrieved September 22, 2023, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_2022_06_06-06_10.pdf
- Győri Törvényszék. (2022c). Tárgyalási jegyzék. Retrieved September 22, 2023, from https://gyoritorvenyszek.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/targyalasi_jegyzek_2022_10_03-07.pdf
- Halász, G. (1990). *Az oktatáspolitikai két évtizede*. Retrieved from https://halasz.elte.hu/download/Policy_kotet.pdf
- Haller, J., Farkas, J., Fogarasi, M., Ivaskevics, K., & Kováts, D. (2020). *Büntettek kriminálpszichológiája* (J. Haller, Ed.). Budapest: Dialóg Campus. Retrieved from https://nke-repo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/15780/web_PDF_Buntettek_kriminálpszichologiaja.pdf?sequence=1
- Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. (2011). 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Retrieved July 6, 2024, from net.jogtar.hu website: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
- Hattie, J., & Yates, G. C. R. (2013). *Visible Learning and the Science of How We Learn*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315885025>
- Heller, Á. (1994). *Általános etika* (pp. 74–78; K. Sebes, Ed.; G. Berényi, Trans.). Budapest: Cserépfalvi Könyvkiadó.

- Hoffmann, R. (2002). A tanár-diák kapcsolat változásai. *Új Pedagógiai Szemle*, 2002.(7-8). Retrieved from <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-tanar-diak-kapcsolat-valtozasai>
- HSGS. (2015). Harvard Second Generation Study. Retrieved August 23, 2024, from harvardstudy website: <https://www.adultdevelopmentstudy.org/datacollection>
- Index. (2008, January 10). Tízéves fiú késelt a Blahán. Retrieved June 15, 2024, from index.hu website: <https://index.hu/bulvar/kesel080110/>
- Jakab, G. (2007). Társadalmi kihívások és az iskolarendszer. *Pedagógiai Folyóiratok*, 2007.(3-4). Retrieved from <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/tarsadalmi-kihivasok-es-az-iskolarendszer>
- Jármí, É. (2019). Az iskolai bántalmazás (bullying) megelőzése. *Educatio*, 28(3), 528–540. <https://doi.org/10.1556/2063.28.2019.3.6>
- Juhász, Á. (2023, June 6). Civilek a státusztörvényről - a kritikák összefoglalója. Retrieved August 13, 2024, from CKP website: <https://ckpinfo.hu/2023/06/06/civilek-a-statusztorvenyrol/>
- Kerezsi, K., & Kó, J. (2012). *Normasértés vagy jogkövetés: Fiatalok budapesti fiúk kriminológiai keresztmetszeti vizsgálata*. Retrieved from <https://www.otka-palyazat.hu/download.php?type=zarobeszamolo&projektid=81615>
- Kft, W. K. H. (d.n.). 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. Retrieved July 3, 2024, from net.jogtar.hu website: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>
- Kovács, M. (2020, September 7). Az iskolaörtség. Retrieved July 6, 2024, from Raabe.hu website: https://raabe.hu/az-iskolaorseg/#_ftn4
- Kriminológia. (2006, December 10). Retrieved July 3, 2024, from Wikipedia.org website: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kriminol%C3%B3gia>
- Kulcsár, G., & Virág, G. (2020). Iskolai erőszak. In A. T. Barabás (Ed.), *Alkalmazott kriminológia* (pp. 389–391). Budapest: Dialóg Campus. Retrieved from https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16116/825_Alkalmazott_kriminologia.pdf?sequence=1

- Lantos, D. (2019, March). Rendőrségi DADA program az iskolákban. Retrieved August 2024, from vasarnap.hu website: <https://vasarnap.hu/2019/03/25/rendorsegi-dada-program-az-is-kolakban/>
- Lazsádi, C. (2017). *A mikrokörnyezeti tényezők hatása a szociális kompetencia fejlődésére óvodáskorban*. Presa Universitară Clujeană / Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
- Legfőbb Ügyészség. (2023). *Bűnözés és igazságszolgáltatás* (pp. 3. oldal). Retrieved from <https://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/2023/10/bunozes-es-igazsagszolgalatas-2013-2022.pdf>
- Magyar Távirati Iroda. (2019). MTI hírarchívum 1988-. Retrieved September 22, 2023, from archiv1988tol.mti.hu website: <https://archiv1988tol.mti.hu/Pages/HirSearch.aspx?Pmd=1>
- Magyarország Ügyészsége. (2020, April 28). "Megvolt a terve" a késelő diáknak. Retrieved September 22, 2023, from Ügyészség website: <https://ugyeszseg.hu/megvolt-a-terve-a-ke-selo-diaknak/>
- Magyarország Ügyészsége. (2023, January 11). A hármass osztályzata miatt a tanárjára támadt a diák - a Győri Fellebbviteli Főügyészség sajtóközleménye. Retrieved September 22, 2023, from Ügyészség website: <https://ugyeszseg.hu/a-harmass-osztalyzata-miatt-a-tanarjara-ta-madt-a-diak-a-gyori-fellebbviteli-fougyeszseg-sajtokozlemenye/>
- Magyarország a XX. században. (2000). A család kialakulása, a családformák történelmi változásai. In *Természeti környezet, népesség és társadalom, egyházak és felekezetek, gazdaság: Vol. II. KÖTET Természeti környezet, népesség és társadalom, egyházak és felekezetek, gazdaság*. Szekszárd: Babits Kiadó. Retrieved from <https://vmek.oszk.hu/02100/02185/html/192.html>
- Majoros, B. (d.n.). *A fiatalkori bűnelkövetők kezelésének hazai és nemzetközi áttekintése* (pp. 1–11). Retrieved from https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/4292/06_majoros_balint.pdf?sequence=1
- MASG. (2019, October). Do you need security guards at schools in australia? Retrieved August 2024, from MA Services Group - Integrated Facilities Services website: <https://maservices-group.com.au/blog/security/do-you-need-security-guards-at-schools-in-australia/>
- Mihály, I. (2005). Fegyelem és fegyelmezetlenség az iskolákban régen és ma. *Új Pedagógiai Szemle*, 2005.(10). Retrieved from <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/fegyelem-es-fegyelmezetlenseg-az-iskolakban-regen-es-ma>

- Millei, I. (2022, October 31). Magyarázat azoknak, akik nem értik, miért küzdenek együtt pedagógusok, szülők, diákok. Retrieved August 13, 2024, from Hirklikk.hu website: <https://hirklikk.hu/kozelet/magyarazat-azoknak-akik-nem-ertik-miert-kuzdenek-egyutt-pedagogusok-szulok-diakok/406261>
- Moffitt, T. E. (2015). Life-Course-Persistent versus Adolescence-Limited Antisocial Behavior. *Developmental Psychopathology*, 570–598. <https://doi.org/10.1002/9780470939406.ch15>
- Moss, L., & Dunkley, E. (2024, March). Pupil behaviour “getting worse” at schools in England, say teachers. Retrieved August 2024, from www.bbc.com website: <https://www.bbc.com/news/education-68674568>
- NASRO. (2020). National Association of School Resource Officers. Retrieved July 17, 2024, from www.nasro.org website: <https://www.nasro.org/index.php>
- Nemzeti Bünmegelőzési Stratégia - Közszolgálati Online Lexikon. (2022, November 30). Retrieved June 15, 2024, from lexikon.uni-nke.hu website: <https://lexikon.uni-nke.hu/szo-cikk/nemzeti-bunmegelozesi-strategia/>
- Nemzeti Jogszabálytár. (2011). 2011. évi CXCV. törvény. Retrieved July 6, 2024, from njt.hu website: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00.78#CI>
- NIOK. (2019, April 30). Civil szervezetek oktatással kapcsolatos kezdeményezései és a szülői aktivizmus támogatása. Retrieved August 13, 2024, from Nonprofit.hu website: <https://www.nonprofit.hu/tudastar/Civil-szervezetek-oktatassal-kapcsolatos-kezdemenyezesei-es-a-szuloi-aktivizmus-tamogatasa>
- O. Hayden Griffin. (2015). Law and Crime. In *The Encyclopedia of Crime and Punishment*. <https://doi.org/10.1002/9781118519639.wbecpx129>
- ORFK Kommunikációs Szolgálat. (2023, December). 30 éves a DADA program. Retrieved August 2024, from police.hu website: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/30-eves-a-dada-program>
- Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ. (2015). *A gyermek- és fiatalkori bűnözés szociológiai, kriminológiai vonatkozásai*. Retrieved from https://www.obdk.hu/UserFiles/10_dr_sarik_eszter_a_gyermek-es_fiatalkoru_bunozes_szociologiai_kriminologiai_vonatkozasai.pdf
- Országos Köznevelési Intézet. (2006). A tanár-diák kapcsolat változásai. *Új Pedagógiai Szemle*.

- Pardini, D. (2024). Pittsburgh Youth Study. Retrieved August 23, 2024, from www.lifehistorystudies.pitt.edu website: <http://www.lifehistorystudies.pitt.edu/pittsburgh-youth-study>
- Pécsi Tudományegyetem. (2024). Az ellenszer program bemutatása. Retrieved August 2024, from Ttk.pte.hu website: https://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/drogprevencio/az_ellen-szer_program_bemutatsa.html
- Pedagógiai Folyóiratok. (d.n.). Az iskolai erőszak és a média. In *Pedagógiai Folyóiratok*. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/>. Retrieved from https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/1202-tan9.pdf
- Pitchford, J., Lever, N., & Bradshaw, C. P. (2010). *Positive behavioral interventions and supports (PBIS)*. 734–735. https://doi.org/10.1007/978-0-387-71799-9_322
- Polizia di Stato. (2013, May). Poliziotto di quartiere | polizia di stato. Retrieved August 2024, from Polizia di Stato website: <https://www.poliziadistato.it/articolo/poliziotto-di-quartiere>
- Rendőrség. (2019a, December 5). Késelés Győrben. Retrieved September 22, 2023, from A Rendőrség Hivatalos Honlapja website: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/keseles-gyorben>
- Rendőrség. (2019b, December 5). Késelés Győrben - frissítve. Retrieved September 22, 2023, from A Rendőrség Hivatalos Honlapja website: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/keseles-gyorben-frissitve>
- Rendőrség. (2019c, December 21). Jutalom a bátorságért. Retrieved September 22, 2023, from A Rendőrség Hivatalos Honlapja website: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/jutalom-a-batorsagert>
- Rendőrség. (2020, April 23). Lezárt vizsgálat: késsel támadt tanárára, a rendőrök elfogták. Retrieved September 22, 2023, from A Rendőrség Hivatalos Honlapja website: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/lezart-vizsgalat-kessel-tamadt-tanarara-a-rendorok>
- Sárosi, P. (2007). “Zéró tolerancia” - Veszélyes illúziók a rend fenntartásáról. *Beszélő*, XIII. évf. 3.(2008. március).
- Sellgren, K. (2019, April). Teachers face weekly violence from pupils, says survey. Retrieved August 2024, from BBC News website: <https://www.bbc.com/news/education-47964155>

- Smokowski, P. R., & Kopasz, K. H. (2005). Bullying in School: An Overview of Types, Effects, Family Characteristics, and Intervention Strategies. In K. Tan (Ed.), *Children & School* (pp. 101–110).
- Somfai, B. (2010). A gyermek jogairól szóló egyezmény egyes rendelkezései a hazai jogszabályokban (JURA, 2010/1., 155-161. o.) | szakcikk adatbázis. Retrieved June 15, 2024, from szakcikkadatbázis.hu website: <https://szakcikkadatbázis.hu/doc/1056919>
- Stevenson, A. (2010). *Oxford dictionary of English* (3rd ed.). New York, Ny: Oxford University Press. Retrieved from <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199571123.001.0001/acref-9780199571123>
- SWAPv Executive Council. (2019, August). Student wellbeing and prevention of violence. Retrieved August 2024, from Flinders University website: <https://www.flinders.edu.au/student-wellbeing-prevention-violence>
- Társaság a Szabadságjogokért. (2024a, January 23). A státusztörvény tovább ront a pedagógusok és az oktatás helyzetén. Retrieved August 13, 2024, from tasz website: <https://tasz.hu/cikkek/a-statusztorveny-tovabb-ront-a-pedagogusok-es-az-oktatas-helyzeten/>
- Társaság a Szabadságjogokért. (2024b, February 12). Mit kell tudni a státusztörvényről? Retrieved August 13, 2024, from tasz website: <https://tasz.hu/tudastar/mit-kell-tudni-a-statusztorvenyrol/>
- The Associated Press. (2018, March). Global school security measures vary, but no arming teachers. Retrieved August 2024, from AP News website: <https://apnews.com/article/096fe65cf28640d481c641638eb89fc5>
- The U.S. Surgeon General’s Advisory. (2023). Social Media and Youth Mental Health. Retrieved November 14, 2023, from <https://www.hhs.gov/sites/default/files/sg-youth-mental-health-social-media-advisory.pdf>
- U.S. Department of Justice - Office of Community Oriented Policing Services. (2019). *Fact Sheet School Resource Officers and School-based Policing*. Retrieved from https://cops.usdoj.gov/pdf/SRO_School_Policing_Factsheet.pdf
- UNICEF. (2022). *Középiskolások tapasztalatai az iskolai zaklatásról Közvélemény-kutatás*. Retrieved from https://unicef.hu/wp-content/uploads/2022/11/median_unicef_2022_iskolai_zaklatas_jelentes.pdf

Veenema, T. G. (2019). *Disaster nursing and emergency preparedness for chemical, biological, and radiological terrorism, and other hazards*. New York, Ny: Springer Publishing Company, Llc.

Internetes források:

Url1. (2019, December 7). Facebook. Retrieved August 23, 2024, from Facebook.com website:
[https://www.face-](https://www.facebook.com/ilona.egri.54/posts/pfbid0nUcsGbV5jycBSjbmiAG4uoNUggLSaP144MbBXqjZ3WnRYU33uuW8UgUXRtpYqhQ6l)

[book.com/ilona.egri.54/posts/pfbid0nUcsGbV5jycBSjbmiAG4uoNUggLSaP144MbBXqjZ3WnRYU33uuW8UgUXRtpYqhQ6l](https://www.facebook.com/ilona.egri.54/posts/pfbid0nUcsGbV5jycBSjbmiAG4uoNUggLSaP144MbBXqjZ3WnRYU33uuW8UgUXRtpYqhQ6l)

Url2. (2019, December 13). Facebook. Retrieved August 23, 2024, from Facebook.com website:
[https://www.facebook.com/keletmagyaror-](https://www.facebook.com/keletmagyarorszag/posts/pfbid02eG8jBu37zg2R3aag3bXituzCiq5mGF98xbUktdvPSZMr6G7vixbm3ezEhSRs4GVBl)

[szag/posts/pfbid02eG8jBu37zg2R3aag3bXituzCiq5mGF98xbUktdvPSZMr6G7vixbm3ezEhSRs4GVBl](https://www.facebook.com/keletmagyarorszag/posts/pfbid02eG8jBu37zg2R3aag3bXituzCiq5mGF98xbUktdvPSZMr6G7vixbm3ezEhSRs4GVBl)

Url3. (2019, December 6). Facebook. Retrieved August 23, 2024, from Facebook.com website:
[https://www.facebook.com/perma-](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02za5G7scFPVCwb8QkLe5htdVfiheCPxVqRtSaSDiAmRM-CpYcaG3JaDPQVucpr3N2ml&id=577057608989203)

[link.php?story_fbid=pfbid02za5G7scFPVCwb8QkLe5htdVfiheCPxVqRtSaSDiAmRM-CpYcaG3JaDPQVucpr3N2ml&id=577057608989203](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02za5G7scFPVCwb8QkLe5htdVfiheCPxVqRtSaSDiAmRM-CpYcaG3JaDPQVucpr3N2ml&id=577057608989203)

Url4. (2019, December 5). Facebook. Retrieved August 23, 2024, from Facebook.com website:
[https://www.facebook.com/propellerhu/posts/pfbid03ek7Kt9s4rVGjm-](https://www.facebook.com/propellerhu/posts/pfbid03ek7Kt9s4rVGjm-SUqL982zq7Ls4bz7wzNWPdRsfdSxxD4M1TdfEoNW4eh5pqCogEl)

[SUqL982zq7Ls4bz7wzNWPdRsfdSxxD4M1TdfEoNW4eh5pqCogEl](https://www.facebook.com/propellerhu/posts/pfbid03ek7Kt9s4rVGjm-SUqL982zq7Ls4bz7wzNWPdRsfdSxxD4M1TdfEoNW4eh5pqCogEl)

Url5. (2019, December 5). Facebook. Retrieved August 23, 2024, from Facebook.com website:
[https://www.face-](https://www.facebook.com/24ponthu/posts/pfbid023LqGWf7mDrLmaXZ3JQ3dWC8ZXxKTzu6Pu2MLP-NtsCWPnfto2aDADJxLWZXiNHruVl)

[book.com/24ponthu/posts/pfbid023LqGWf7mDrLmaXZ3JQ3dWC8ZXxKTzu6Pu2MLP-NtsCWPnfto2aDADJxLWZXiNHruVl](https://www.facebook.com/24ponthu/posts/pfbid023LqGWf7mDrLmaXZ3JQ3dWC8ZXxKTzu6Pu2MLP-NtsCWPnfto2aDADJxLWZXiNHruVl)

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Kérdőív pedagógusoknak

1. számú melléklet: Kérdőív pedagógusokkal

Kérdések:

1. Győrben tanít? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem.
2. Neme? – Válaszlehetőségek: Férfi, Nő, Nem kívánom megosztani.
3. Életkora? – Válaszlehetőségek: 30 év alatti, 30 - 40 év közötti, 40 - 50 év közötti, 50 - 60 év közötti, 60 év fölötti, Nem kívánom megosztani.
4. Kérem számmal határozza meg hány éve tanít? – Nyitott kérdés.
5. Milyen típusú iskolában tanít? – Válaszlehetőségek: Általános iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Szakiskola, Alapfokú művészeti iskola, Készségfejlesztő iskola, Felsőoktatási intézmény (egyetem, főiskola), Nem kívánok válaszolni.
6. Milyen az iskola jellege, ahol tanít? – Válaszlehetőségek: Állami, Egyházi, Magán vagy alapítványi, Nemzetiségi önkormányzati, Nem tudom., Nem kívánok válaszolni.
7. Hallott-e a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégiumban 2019. december 05-én történt késelésről, ahol egy diák volt az elkövető és egy pedagógus volt a sértett? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem.
8. Írja le röviden, hogy honnan hallott erről az esetről! – Nyitott kérdés.
9. Írja le röviden, hogy milyen érzéseket váltott ki Önből, mint pedagógusból az eset! - Nyitott kérdés.
10. Írja le röviden, hogy tett-e bármit az eset megtudása után, hogy hasonló helyzetet elkerüljön! – Nyitott kérdés.
11. Mennyire érzi magát felkészületlennek egy ilyen helyzethez? – Válaszlehetőségek: 1 (Nem érzem magam felkészülve.), 2, 3, 4, 5 (Felkészülve érzem magam.).
12. Milyen jogi vagy egyéb eszköz van a kezében, hogy egy ilyen helyzetet megelőzhessen, vagy kezeljen? – Nyitott kérdés.
13. Mit lát, mi lenne a leghatékonyabb módszer egy ilyen eset megelőzésére, kezelésére? – Nyitott kérdés.
14. Mire lenne szüksége, hogy az ilyen jellegű erőszakot megtudja előzni, kezelni? – Nyitott kérdés.
15. Hogyan képzelné el az ilyen ügyek megelőzését, kezelését? – Nyitott kérdés.
16. Előfordult-e már, hogy félt a diákjától? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.

17. Tapasztalt már diákok részéről bármilyen formában erőszakot vagy abúzust, ami Ön felé irányult? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
18. Amennyiben az előző kérdésre igennel vagy talánnal válaszolt, kérem határolja be, milyen típusú erőszakkal, abúzzsal találkozott? – Válaszlehetőségek: Fizikai, Verbális, Pszichológiai, Cyberbullying, Egyéb.
19. Milyen körülmények között történt az erőszakos eset, az abúzus? – Válaszlehetőségek: Tanórán, Szünetben, Iskola után, Nem tudom/Nem emlékszem, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
20. Milyen okokat látott az erőszakos, abúzív viselkedés hátterében? – Nyitott kérdés.
21. Milyen volt az érintett diák(ok) általános viselkedése és tanulmányi teljesítménye? – Nyitott kérdés.
22. Milyen hatással voltak ezek az esetek az Ön mentális és érzelmi állapotára? – Nyitott kérdés.
23. Milyen lépéseket tett az ilyen esetek után? – Nyitott kérdés.
24. Mennyire érzi támogatottnak magát az iskolai vezetőség részéről az ilyen esetek kezelésekor? – Válaszlehetőségek: 1 (Nem érzi magát támogatottnak.), 2, 3, 4, 5 (Teljesen támogatottnak érzi magát.).
25. Tud-e valakihez segítségül fordulni olyan esetben, amikor egy diákjával komoly konfliktus áll fenn? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
26. Amennyiben az alábbi kérdésre pozitív választ adott, kérem írja le kihez fordul segítségül! – Nyitott kérdés.
27. Tud-e arra reagálni, ha valaki az osztályából deviáns jeleket produkál? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
28. Amennyiben az alábbi kérdésre pozitív választ adott, kérem írja le hogyan reagál a deviáns magatartásokra. – Nyitott kérdés.
29. Rendelkezik-e olyan szaktudással, szakképzettséggel, amivel hasonló szituációkat kezelni tudna? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
30. Ön szerint kinek kell végeznie a bűnmegelőzést az iskolákban? – Válaszlehetőségek: Rendőröknek, Rendőrség keretein belül az iskolaőrnek, Pedagógusoknak, Iskolában dolgozó egyéb személyzetnek, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
31. Mi a véleménye az iskolaőrök jelenlétéről és munkájáról az iskolában? – Nyitott kérdés.

32. Lát-e abban rációt, hogy a tanárok a bűnmegelőzéssel és ilyen fajta agresszió kezelésével kapcsolatos képzésen vegyenek részt, akár a rendőrséggel való együttműködés keretein belül? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
33. Van-e javaslata arra vonatkozóan, hogyan lehetne jobban kezelni az iskolai erőszakot, különösen a pedagógusokkal szembeni erőszakot? – Nyitott kérdés.
34. Van-e valami, amit még szeretne hozzáfűzni a témához, amit fontosnak tart megosztani? – Nyitott kérdés.